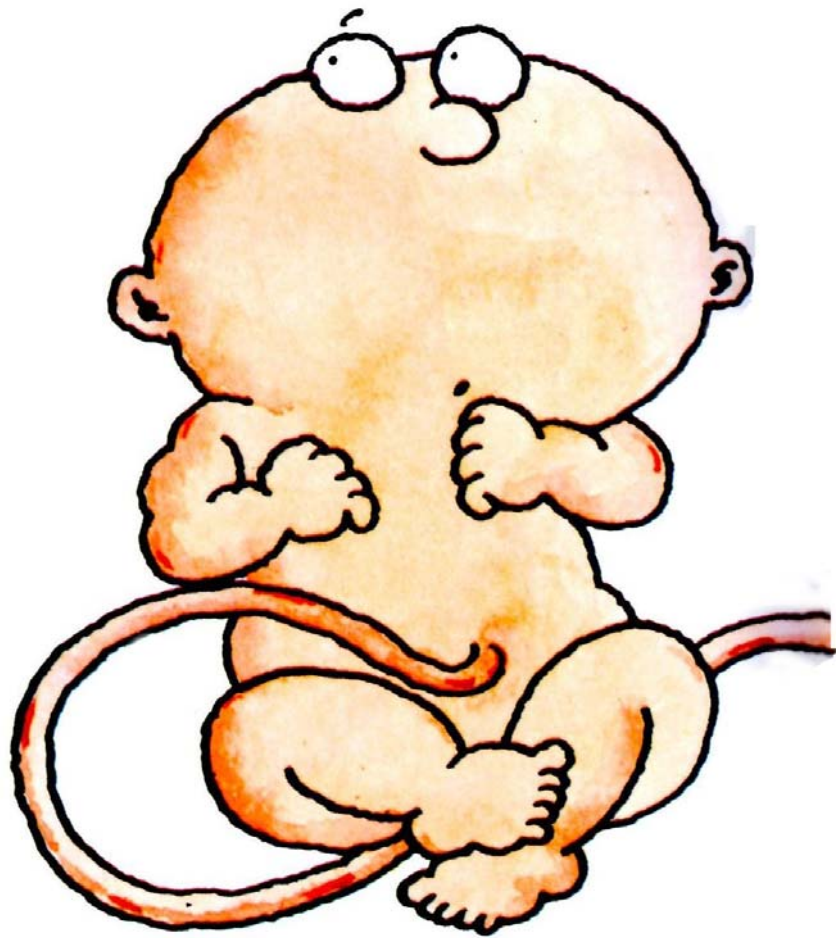

Eduquem sexualment?

Belén Orti Salvador
Tutora: Sara Paco
2008-2010

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ METODOLÒGICA.....	3
ELS PRIMERS SECRETS DE LA VIDA: Una mena de conte.....	7
L'EDUCACIÓ SEXUAL.....	12
1.- INTRODUCCIÓ AL CONCEPTE	12
2.- INTRODUCCIÓ A LA SEXUALITAT	13
2.1.- DIFERENTS PERSPECTIVES SOBRE LA SEXUALITAT	14
2.2.- EL DESCOBRIMENT SEXUAL, DES DE LA INFÀNCIA FINS A LA VELLESA	15
2.2.1- LA SEXUALITAT INFANTIL	15
2.2.1.1.- LA SEXUALITAT INFANTIL DEL NAIXEMENT FINS ALS DOS ANYS.	15
2.2.1.2.- LA SEXUALITAT INFANTIL DELS DOS FINS ALS SIS ANYS.....	16
2.2.1.3.- LA SEXUALITAT INFANTIL DELS SIS ANYS FINS ALS DEU O DOTZE	
ANYS	18
2.2.2.- LA SEXUALITAT EN L'ADOLESCÈNCIA.....	19
2.2.2.1.- LES ETAPES DE L'ADOLESCÈNCIA.....	20
2.2.3.- LA SEXUALITAT EN L'EDAT ADULTA.....	21
2.2.3.1.- LA SEXUALITAT EN L'EDAT ADULTA DELS 18 ANYS FINS ALS 30 O	
40 ANYS	22
2.2.3.2.- LA SEXUALITAT EN L'EDAT ADULTA DELS 40 ANYS FINS ALS 50 O	
60 ANYS	23
2.2.4.- LA SEXUALITAT EN LA VELLESA.....	24

3.- PRÀCTICA DEL TREBALL DE RECERCA	26
3.1.- L'ENQUESTA.....	26
3.1.1.- ANÀLISI ENQUESTA ADOLESCENTS	27
3.1.1.1.- ANÀLISI ENQUESTA ADOLESCENTS INDIVIDUAL	27
3.1.2.- ANÀLISI ENQUESTA ADULTS	42
3.1.2.1.- ANÀLISI ENQUESTA ADULTS INDIVIDUAL	42
CONCLUSIONS	49
BIBLIOGRAFIA.....	52
ANNEX.....	Vid. dossier adjunt (ANNEX)

INTRODUCCIÓ METODOLÒGICA

A l'hora de realitzar aquest treball de recerca em va cridar especialment l'atenció el fet de tractar una temàtica poc corrent i comuna com ho és la sexualitat. Vaig sentir curiositat i atracció per aquest tema, ja que la sexualitat i el comportament humà sempre han estat temes interessants per al meu gust. A més, tenia l'oportunitat de fer un pas endavant i demostrar com és de desconeguda i tabú la sexualitat a la societat d'avui en dia. En part, també va ser una elecció una mica atrevida perquè la temàtica que estava tractant era innovadora en la realització dels treballs de recerca i em podia trobar amb inconvenients com que no fos acceptada. S'ha de dir que, en part, així va ser degut a que vaig trobar dificultats en la realització de les enquestes als adolescents en diversos centres educatius, els quals no van trobar correcte la temàtica que tractava, com l'escola Sant Josep i la Puigcerver de Reus on no van donar-me permís per al repartiment de les enquestes entre el seu alumnat. Per aquest motiu, vaig haver d'ampliar el nombre d'adolescents enquestats a La Salle Reus per igualar-ho amb el nombre d'adolescents dels centres públics (l'IES Baix Camp i l'IES Domènech i Montaner de Reus).

Un dels principals objectius alhora de realitzar el meu treball de recerca va ser poder justificar si era possible i necessària una educació sexual, sobretot enfocada dins l'àmbit escolar. D'altra banda, vaig proposar-me investigar quina fóra la millor manera

de dur a terme una bona i enriquidora pràctica en cadascun dels diferents àmbits (el familiar, el social, l'escolar i l'autoeducació) i les seves respectives influències en la societat. Amb aquests dos principals propòsits va ser més fàcil respondre adequadament la qüestió, amb doble joc, que planteja el títol del meu treball de recerca ("Eduquem sexualment?"). També va ser del meu interès descobrir més sobre la sexualitat humana, sobretot, especialitzada en cada període i especialment durant la infantesa i la vellesa, ja que són etapes que acostumen a considerar-se asexuals i/o de poca rellevància sexual. Després d'haver analitzat aquestes particularitats vaig adonar-me com és d'important conèixer i reconèixer la sexualitat humana, i com hi influeix la societat, la cultura, els prejudicis, els mitjans de comunicació i la política en ella. Els mitjans de comunicació també m'han proporcionat una visió més àmplia de com la societat tracta els diversos aspectes sexuals. Per exemple, la revista *El temps* em va ajudar a apropar-me més a la realitat actual al tractar un dels problemes sexuals destacats que pateixen les dones des de fa anys, com és: l'estereotip fal·laç que divulguen contínuament el cinema (pornogràfic o no), la televisió, les revistes... respecte els orgasmes femenins.

D'aquests conflictes va esdevenir, en part, la meva curiositat per conèixer el funcionament i l'enfocament de l'educació sexual als altres països de la Unió Europea com: Bèlgica, Alemanya, Suècia, França... Per aproximar-me realment a la cultura d'aquests països vaig trobar interessant idear maneres de poder localitzar a persones que em poguessin proporcionar una informació més propera i realista. Vist la dificultat que suposava poder comunicar-me amb elles, vaig decidir ampliar la informació en un únic país, Suècia. Per fer-ho vaig entrevistar i compartir opinions amb Joana Santiváñez, psicòloga clínica que va viure durant vuit anys a Göteborg, qui ha tingut contacte amb la població sueca a nivell professional, cultura i per la pròpia experiència.

Cal destacar, que part de les intencions o propòsits que m'havia marcat i que exposo en els paràgrafs anteriors han hagut d'estar situats a l'apartat d'Annex, degut a la limitació d'espai.

Especialment, la meva inquietud en la realització de la part pràctica d'aquest treball de recerca va ser descobrir quina era la mitjana actual entre els joves adolescents sobre els coneixements sexuals i quines eren les principals fonts de consulta vers les seves inquietuds i dubtes sexuals. Referent a les enquestes distribuïdes als adults, el meu interès va ser investigar quines diferències hi havia amb els adolescents com: la seva opinió vers la possibilitat d'una educació sexual en l'àmbit

escolar o si creien que parlàvem amb naturalitat amb els seus fills/es sobre temes relacionats amb la sexualitat i/o el sexe. Per poder analitzar i extreure la informació de totes les enquestes realitzades als diferents centres educatius i als adults, vaig haver d'utilitzar un programa especialitzat en estadística, *SPSS Statistics 17.0*, amb tota la formació que comportava. És un *software* amb un ampli sistema d'anàlisi estadístic i gràfic que utilitza menús descriptius i nomenclatures específiques. En aquesta tasca em va ajudar el professor Joan Fernández, de la Facultat de Medicina de la URV, degut a que és l'instrument utilitzat en aquest centre.

M'agradaria destacar la importància de la introducció d'aquest treball de recerca ("Els primers secrets de la vida: Una mena de conte...") amb la que he intentat reproduir, mitjançant un conte infantil, una situació real on un nen/a demana que li resolguin els seus dubtes referents a la seva creació. Vaig trobar creatiu i interessant poder realitzar un conte amb el qual podia donar resposta de manera divertida a nens/es que, en ple segle XXI, encara creuen que els va dur una cigonya de París o que no van ser els seus pares, mitjançant l'acte sexual, els que els van crear. Vaig tenir l'ocasió de poder compartir diàlegs amb nens/es petits/es de tres a deu anys: Marina Meng, Irene Yi, Arnau Orti i Emma Margalef. Amb ells vaig apropar-me a la visió sexual que comparteixen i experimenten els infants i nens/es.

Abans de fer tot això, vaig haver-me d'informar per resoldre els meus propis dubtes i acabar d'obtenir un coneixement complet sobre el tema. Aquest va ser una altra adversitat amb la que vaig topar en la realització d'aquest treball. A l'hora de consultar fonts bibliogràfiques vaig trobar-me amb la dificultat afegida de que les Biblioteques Públiques de Reus i Tarragona no contaven amb suficient informació referent a aquest tema i, per tant, vaig haver de recórrer a les fonts de la URV i la UB. A més, per a poder adquirir una formació completa referent aquest camp vaig anar a parlar i informar-me amb la psicòloga i sexòloga Imma Albert Serrano al Centre d'Assistència Primària Sant Pere de Reus. Gràcies a la conversa que vam poder compartir i als casos reals que va exposar-me vaig acostar-me a la visió que comparteixen, especialment, molts joves vers la manera d'actuar i viure la seva sexualitat i el sexe actualment.

Per acabar només agrair a tothom que ha estat implicat, per poc que sigui, en aquest treball la seva participació. Personalment, a la tutora del treball de recerca: per

la seva ajuda, orientació i dedicació; als centres que han permès realitzar les enquestes entre el seu alumnat: La Salle Reus, l'IES Domènech i Montaner, l'IES Baix Camp i la Facultat de Medicina de la URV de Reus; a Joan Fernández (professor de la Facultat de Medicina de la URV de Reus), Imma Albert (psicòloga i sexòloga al Centre d'Assistència Primària Sant Pere de Reus) i Joana Santiváñez (psicòloga clínica al Centre Mèdic de Reus), per la seva col·laboració i ajuda en la part pràctica; i per finalitzar, agrair especialment a la meva mare, a la meva germana i a Robert Castells el seu suport, ajuda moral i paciència en tot moment. I, a tothom que m'oblido, un sincer gràcies.

ELS PRIMERS SECRETS DE LA VIDA:¹ Una mena de conte...

Petits i petites, nens i nenes, senyorets i senyoretetes, avui us descobriré un dels primers secrets de la vida...

I sabeu quin és aquest secret? D'on venim. Estic convençuda que heu sentit mil i una històries sobre aquest tema, com per exemple: que us havia dut una cigonya que feia un viatge molt especial des de París, que havíeu estat un regal de Nadal dels Reis Mags i/o fins i tot, que us havien baixat d'Internet.²

Però ja sabeu que tot això són contes xinesos, i que la veritat és molt més interessant. Per tant, comencem des del començament.

La primera cosa que cal saber és que a les persones petites les fan les persones grans. I concretament, un home i una dona. Dit amb altres paraules, les persones que van fer-vos van ser el vostre pare i la vostra mare.

Com segurament ja us havíeu adonat el pare i la mare no estan fets de la mateixa manera: tenen mides diferents, cossos diferents i formes diferents. Això és molt important, ja que el fet de tenir les parts diferents ha fet possible que us fessin.

Per exemple, l'home té penis i la dona té vulva, l'home té el pit pla i la dona té pits... Els pits són molt importants també, perquè just quan vau néixer els pits de la

---

¹ Narració de l'autora. Tot i que, hi ha informació procedent de MAYLE, Peter: *D'on venim*, Barcelona, Beascosa, 2004; ALSIUS, Salvador: "De la cigonya a internet" a ALSIUS, Salvador: *Catalunya Sexual*, Barcelona, La Campana, 2006, p. 13-34.

² Extret d'entrevistes reals a nens/es petits/es: Marina Meng, Irene Yi, Arnau Orti i Emma Margalef.

vostra mare eren com els d'una vaca: treien llet per alimentar-vos (perquè aleshores vosaltres no teníeu dents i éreu molt petits per menjar patates fregides, entrepans, bistecs i molts altres menjars). Per tant, va ser la llet de la vostra mare o la d'una ampolla la que us va mantenir vius els primers mesos.

Ara, seria important que recordéssiu aquestes dues paraules: penis i vulva, que ja sabeu tots/es quines són.

Dit això, podem començar a explicar com comencen els nens, és a dir, vosaltres.

Diriem que l'home i la dona van començar junts al llit (no ha de ser sempre al llit però com que el llit és molt agradable si troben a gust i és molt més fàcil!).

L'home i la dona com s'estimen molt comencen a fer-se petons i carícies. Al cap d'una estona, com que aquella sensació els proporciona plaer, el penis de l'home es posa tibet i dur, molt més gran que la mida normal (això s'anomena erecció), i a la dona la vagina se li lubrica, és a dir, s'humiteja. Explicarem un exemple perquè sigui més entenedor: quan el pare o la mare us fan per dinar el vostre plat preferit la boca se us fa aigua abans de començar a menjar-lo, doncs a la dona li passa el mateix a causa dels petons i les carícies que es fa amb l'home.

Com ja he dit, aquesta sensació els hi agrada molt, per tant, volen estar ben a prop l'un de l'altre perquè s'estimen molt i tenen ganes d'estar junts. Però per ser-hi realment bé i ben a prop, l'home el que fa és estirar-se damunt d'ella i ficar-li el penis dins la vagina (més a prop el pare i la mare no hi poden ser!). Per aquest motiu, la vagina de la dona també es lubrica perquè no li faci mal i a l'home el penis se li posa dur perquè ha de fer molta força.

És una sensació molt agradable, tant per l'home com per la dona. A ell li agrada estar dins d'ella i a ella li agrada que ell estigui dins seu. D'això se'n diu fer l'amor. Però tinguis clar, que tot aquest acte és simbolitzat per l'amor del pare i de la mare.

Potser se't fa estrany de comprendre ja que és una sensació difícil d'explicar, però et serà més fàcil si t'imagines una espècie de pessigolles suaus i un formigueig que comença a la panxa i es va escampant per tot el cos, això et farà una aproximació de les sensacions que es tenen.

Com ja saps quan et fan moltes pessigolles no pots parar de riure i et bellugues una mica. Doncs quan fas l'amor passa el mateix, però amb una mena de bellugadissa especial.

Recordem les parts sexuals, també anomenades òrgans genitals, dels homes i les dones, oi? Doncs, les parts on se senten més pessigolles són al penis de l'home i a la vagina de la dona. Per tant, la majoria del tremolor passa allà baix.

L'home empeny el penis cap a dins i cap a fora de la vagina de la dona, de manera que les dues parts al fregar-se entre elles senten pessigolles. Aquesta sensació és molt agradable i normalment comença a poc a poc i va incrementant a mesura que la sensació de pessigolleig és més forta.

Però com ja saps no hem d'abusar de les coses, per tant, no podem fer l'amor a cada instant; perquè sinó deixariem de fer moltes altres activitats que també ens agrada fer (com anar al cinema, passejar, llegir un llibre, escoltar música, etc.). A més a més, hi ha dues altres raons molt importants.

La primera raó és que fer l'amor és molt cansat (més que saltar a corda, jugar al "pilla-pilla" o córrer). Per bo que sigui no es pot fer a cada moment.

La segona raó és que passa una cosa realment meravellosa que fa que la sensació de pessigolleig acabi, però que comenci la formació del nen/a. L'home i la dona s'han bellugat tant a causa de la quantitat de "pessigolles" que han rebut, que els hi sembla estar a punt d'explotar. Aquesta sensació acaba amb una mena d'enorme i agradable remoguda de tots dos.

Aquesta és una altre sensació una mica complicada d'explicar però podem fer la comparació amb un esternut. Segur que t'ha passat moltes vegades que notes pessigolleig al nas durant una estona i en sec fas un esternut ben gran. Doncs és una cosa semblant. Aleshores, al mateix temps d'aquesta remoguda conjunta, un raig d'una matèria força espessa i enganxosa surt de la punta del penis de l'home i va cap dins de la vagina de la dona. És difícil de creure, però d'aquesta matèria enganxosa heu començat vosaltres, jo i totes les persones d'aquest món. Concretament, aquesta matèria s'anomena esperma o semen i és on hi ha els espermatozous. Tot i que, realment cada gota de semen conté milions d'espermatozous que solament es poden veure amb un microscopi molt potent.

Els espermatozous després de sortir del penis de l'home, van pujant per la vagina de la dona com si fossin capgrossos petits nedant cap amunt del riu. Aquests tenen la inquietud de trobar l'òvul (que es reproduïx dins la dona cada més després de la menstruació). L'òvul, per l'esperma, és com la meta per a finalitzar la cursa. Si un d'aquest espermatozous aconsegueix trobar l'òvul acostuma a formar-se una mena d'enamorament, d'això se'n diu fecundació, i com a resultat d'aquest fet produeix el començament d'un nen/a.

A vegades la dona produeix més d'un òvul. Per tant, si la dona produís dos òvuls s'enamorarien d'ells dos espermatozous, aleshores sortiria una bessonada; si es produïssin tres òvuls s'enamorarien tres espermatozous, per tant, sortirien trigèmens, i així, successivament.

L'espermatozou i l'òvul, en aquest enamorament, es combinen per anar creant una persona petitona. Aquesta persona es tant petita que la mare no la sent fins al cap d'unes setmanes, i fins i tot, uns mesos. Però, molt a poc a poc, el petitó o la petitona va creixent dins de la panxa de la mare.

Com és tan petit va alimentant-se del que menja la mare. Per això, la mare ha de tenir en compte el que menja i beu perquè podria danyar el nen/a que ha de néixer.

Estar dins de la panxa de la mare és molt agradable, et trobes segur i calentó, per això, el nen/a decideix quedar-s'hi nou mesos abans de néixer per anar creixent i formant-se per a fer-se un homenet o una doneta. Concretament, es troba dins de l'úter de la panxa de la mare, que és com un globus ple de coixins.

Passats aquest nou mesos, ja es hora de que la mare descansi, ja que se l'hi ha posat una panxa molt grossa. El nen/a ja està a punt de sortir, i la naturalesa i el metge ajuden a fer-ho. La primera senyal que nota la mare són les contraccions, que són petits dolors que informen a la mare de la sortida del nen/a. De mica en mica es van fent més seguides i accelerades, llavors amb l'ajuda del metge la mare fa un esforç i empeny amb molta força per a que pugui sortir per l'obertura que té entre les cames (vagina). Tot això, s'anomena part i pot durar bastant de temps i és molt cansat. Però, al final surt el nen/a cridant i vermell (perquè imagina't quina impressió deu fer sortir a descobrir món després d'haver passat nou mesos calentó i abrigat dins l'úter de la mare).

Ja sembla que estigui tot, oi? Doncs encara queda un petit detall. Recordeu que el nen/a mentre estava dins de la panxa de la mare s'alimentava del que ella menjava?

Aquest tub conductor d'aliments s'anomena cordó umbilical i al néixer el cordo s'ha de treure. Per tant, el metge el talla i fa un nus a la punta.

Deveu estar pensat per què ho fa tot això. Ho fa perquè el nen/a al sortir de la panxa de la mare ja comença a ser autosuficient per poder menjar per la seva boca. Al tallar el teu cordo umbilical aconseguix el melic.

Ja està tot. Ara si que sabeu tota la veritat. Potser us semblarà que és molta feina per una persona tan petita, però el vostre pare i la vostra mare van passar per tot això per una raó molt important: per tenir-vos a vosaltres.

A més, penseu que ara ja podreu parlar amb propietat i per molts nens/es sereu uns privilegiats al saber un dels primers secrets de la vida.

L'EDUCACIÓ SEXUAL

1.- INTRODUCCIÓ AL CONCEPTE

L'educació sexual és el conjunt d'aprenentatges que permeten un bon desenvolupament de les capacitats sexuals; a través d'una informació objectiva, completa i rigorosa a nivell biològic, psíquic i social sobre la sexualitat humana. Fomentant l'adquisició d'actituds positives d'estimació, respecte i responsabilitat davant la pròpia sexualitat.³

Per tant, l'educació sexual ha de perseguir la transmissió de la màxima informació possible i ha d'ajudar a adoptar una forma de pensar i d'actuar, vers la pròpia sexualitat, més autònoma i respectuosa. D'aquesta manera, perseguirà els seus objectius principals: l'informatiu i el formatiu.

Aquests objectius poden plantejar alguna dificultat, ja que, l'aprenentatge i el coneixement sexual van units a l'aprenentatge per a la vida. Els coneixements que es van adquirint no són simple teoria per passar un examen, sinó que l'examen es pot plantejar en qualsevol moment al llarg de la vida. Per tant, l'objectiu de l'educació sexual canvia substancialment, consistint més aviat a formar la persona.

---

³ Adaptació de BOIX, Frederic: *De la repressió a la psicopedagogia sexual*, Barcelona, Nova Terra, 1977, p. 116.; LÓPEZ, Félix: *Guia didáctica del profesorado*, [s.l.], [s.e.], [s.a.], p. 3. (Extret d'un arxivador de la biblioteca de la Facultat de Ciències d'Educació i Psicologia de la URV).

Per aquest motiu la informació és tant important perquè ha de convidar a la reflexió i a la comunicació, despertant el sentit crític de cada persona. Sense oblidar l'objectivitat i la seva finalitat educativa.

Finalment, l'educació sexual ha d'estar al servei de la salut, sent un instrument positiu cap al desenvolupament de la pròpia vida, una vida on el benestar, el plaer compartit, l'afecte i la comunicació ocupin un veritable paper.

2.- INTRODUCCIÓ A LA SEXUALITAT

El concepte de sexualitat ha anat variant al llarg de la història en funció de les cultures, les influències religioses i els canvis socials, entre altres factors. La sexualitat ens acompanya des que naixem fins que morim, i es manifesta en diferents dimensions al llarg de la nostra vida, des del punt de vista emocional, de la conducta, del plaer i de la funció reproductiva.⁴

La sexualitat embolcalla a tota la persona. És la manera pròpia de veure, sentir, relacionar-se i viure com a ésser sexuat, ja sigui com a home o com a dona.

La sexualitat és, per tant, una dimensió de nosaltres mateixos/es com ésser sexuals; no seria correcte reduir solament aquest concepte a la funció reproductora, eròtica o de conductes sexuals, ja que està present en tots els àmbits de les nostres vides, sigui quin sigui la relació (sexual o no) que establim.⁵

La sexualitat humana, com a vivència, té diverses funcions: de comunicació, de tendresa, de sentimentalisme, de desig, d'emoció, de fantasia... és lúdica, afectiva, plaent, orgàsmica i si es desitja reproductora. Aquestes funcions, determinen la forma en que vivim la nostra realitat sexual, i això es manifesta en la forma de comunicar-nos amb nosaltres mateixos/es i amb els demés.

En la sexualitat hi juga un paper fonamental l'acceptació de la pròpia sexualitat, la imatge corporal, els desitjos, els sentiments... però, sobretot, la nostra identitat

---

⁴ Basat en www.sexejoves.gencat.net (vid. L'apartat 01, *L'afectivitat i la sexualitat* d'aquest web).

⁵ Relacionat amb HERNÁNDEZ DEL RÍO, Carmen: *Educación sexual para niños y niñas de 0 a 6 años*, Madrid, Narcea, 2008, p. 12; SOTO, Juan, *op. cit.*, p. 18 i 19.

sexual⁶ com a home, dona o com algun altre estat intersexual, ja sigui com a heterosexual, homosexual o bisexual. La sexualitat està integrada de forma global en tota la nostra existència, per tant, seria un error negar-la, reprimir-la o culpabilitzar-la. Viure-la satisfactòriament farà més fàcil la comprensió de nosaltres mateixos/es i dels demés.

La sexualitat també és salut i es manifesta per tot el nostre cos des del moment que naixem, per aquest motiu s'ha de formar als nens/es, adolescents, adults i vells perquè visquin la seva sexualitat de forma sana i saludable, tant física com emocionalment. Està clar que la manera de viure-la va variant al llarg de la vida i en cada etapa s'expressa d'una manera particular, però no per això hem de desconsiderar-la.

2.1.- DIFERENTS PERSPECTIVES SOBRE LA SEXUALITAT⁷

La sexualitat, com tot allò que afecta a l'ésser humà, es pot interpretar i entendre des de perspectives diferents:

Des de la biològica, si es fa referència d'una manera fonamental al funcionament dels òrgans genitals i al procés reproductiu humà.

Des de la psicològica, si s'especialitza en els processos de comunicació i relació que comporta la sexualitat en els diferents grups humans.

Per últim, des d'una perspectiva social i cultural, si ens referim a les convencions i normes que regeixen les formes d'expressar la sexualitat en diferents grups humans.

Hem de recordar, que per a una bona interpretació, la sexualitat hauria d'estar entesa de manera global i integradora. De manera que per comprendre i explicar qualsevol manifestació sexual s'han de considerar els aspectes biològics, psicològics, socials i culturals que la conformen.

---

⁶ Segons GRAU, Elisa; ABELLA, Encarna i VALLA-LLOBET, Carme a: *Viure plenament la sexualitat*, Barcelona, Pòrtic, 1997, p. 63: "Anomenem identitat sexual a la comprensió del sexe al qual es pertany, incloent tots els caràcters culturals que aquesta permanència comporta. Adquirir la identitat sexual és important per al desenvolupament de la personalitat".

⁷ Elaborat a partir de GRAU, Elisa; ABELLA, Encarna i VALLA-LLOBET, Carme: *op. cit.*, p. 8.

2.2.- EL DESCOBRIMENT SEXUAL, DES DE LA INFÀNCIA FINS A LA VELLESA

Al llarg de la vida i de les diverses etapes de creixement l'ésser humà es va desenvolupant i formant-se com a persona, ja sigui en els àmbits personals, laborals, culturals o sexuals (és a dir, com a ésser sexual).

S'ha de destacar que en cada etapa la sexualitat afecta de manera desigual sobre l'individu, ja que aquest s'interessa per aspectes diferents segons la seva situació i preocupació en cada circumstància de la vida.

Es pot diferenciar l'etapa evolutiva com a ésser sexual en quatre fases: en la infantesa, l'adolescència, l'edat adulta i la vellesa.

2.2.1- LA SEXUALITAT INFANTIL

El desenvolupament sexual físic durant la infantesa sembla menor en comparació amb els impressionants canvis psicològics, intel·lectuals i socials que experimenten els nens/es durant la pubertat (adolescència). Cal accentuar que durant els anys d'infància es verifica una quantitat de processos importants i essencials per al desenvolupament sexual.

Aquest desenvolupament al llarg de la infantesa pot ser diferenciat en tres períodes: dels 0 als 2 anys, dels 2 als 6 anys i dels 6 als 10 o 12 anys.

2.2.1.1.- LA SEXUALITAT INFANTIL DEL NAIXEMENT FINS ALS DOS ANYS

En aquest període el nadó es limita a percebre les coses, els objectes, les persones... a través dels seus sentits, és una etapa plenament sensomotora. Però no existeix una percepció diferenciada d'allò que és sexual i allò que no ho és.

D'altra banda, els genitals són una font de plaer a pesar de no estar desenvolupats del tot i de no ser considerants sexuals pel nadó. Tot i així, s'han vist nadons amb ereccions de penis o de clitoris quan estaven mamant del pit de la seva mare, eren acariciats o banyats; sent aquest un acte sense intenció sexual, sinó simplement agradable, de descobriment.⁸ Per tant, seria una equivocació aplicar les percepcions adultes de la sexualitat als nadons i nens.

---

⁸ Modificat de REINISCH, June i BEASLEY, Ruth: *Nuevo Informe Kinsey sobre Sexo*, Barcelona, Paidós, 1992, p. 337.

A mesura que els nadons aconseguen controlar els moviments de les seves mans comencen a explorar el seu propi cos i amb els temps descobreixen que tocar-se els genitals és agradable, encara millor que xupar-se els dits i/o jugar amb els peus, potser perquè també sigui una manera de tranquil·litzar-se. Aquesta classe de conductes són normals. Tanmateix no estan compreses de sentiments i emocions com les experimentades durant la pubertat i al llarg de la vida adulta.

En aquesta etapa el nen/a necessita vincular-se afectivament i ho farà amb unes determinades figures d'afecte, que acostumen a ser la mare, el pare o tutor/a.

A través d'aquestes relacions afectives el nen/a explorarà el seu entorn aprenent a tocar, mirar i sentir.

La influència de les figures d'afecte es manifesta durant tota la infantesa i adolescència, i generalment a partir d'aquesta última etapa ocuparan un lloc menys central, sent substituïdes pels amics, la parella...

2.2.1.2.- LA SEXUALITAT INFANTIL DELS DOS FINS ALS SIS ANYS

Durant aquesta etapa es fixa el concepte de "Sóc un nen" o de "Sóc una nena" (identitat sexual). El paper del gènere també inclou l'expressió exterior del que la societat espera de la masculinitat o feminitat en el pentinat, la roba, els interessos... D'altra banda això no significa que el nen/a compregui el què vol dir "masculí" o "femení", i no es estrany que un nen, per exemple, manifesti que voldria ser mare quan creixi. En aquesta etapa la identitat sexual queda més reconeguda en funció dels òrgans genitals. Aquest procés del coneixement s'anomena adquisició de la constància genital.⁹

A mesura que el nen/a creix va incloent conceptes i informació que rep dels adults, la societat i/o els mitjans de comunicació, causant en el nen/a una informació més àmplia i alhora superficial sobre la masculinitat i feminitat. Per exemple, si es pregunta a un nen/a que expliqui per què una persona determinada és home, es probable que respongui: "Perquè té el cabell curt". És una resposta comú, però confusa.

Per aquest motiu s'ha d'informar i educar principalment al nen/a de les diferències inalterables entre el sexes, aquelles que distingeixen clarament un home d'una dona (com per exemple, els òrgans genitals i la diferència del paper

---

⁹ Relacionat amb REINISCH, June i BEASLEY, Ruth: *op.cit.*, p. 335; GRAU, Elisa; ABELLA, Encarna i VALLA-LLOBET, Carme: *op. cit.*, p. 63.

reproductor), i posteriorment sobre les altres característiques que seran de caràcter cultural, aquelles modificables i triades per cada individu i/o societat com la manera de vestir, les aficions...

El nen/a aprèn el seu paper sexual de dues maneres: la primera; aprèn el que significa ser d'un sexe o de l'altre al copiar les accions dels altres individus del mateix sexe, ja sigui, imitant el que diuen, pensen i/o fan, i la segona; quan l'individu aprèn com actua el sexe contrari per descobrir el propi. Aquest fet està influenciat per les figures d'afecte o els models d'identificació. Un exemple clar seria quan el nen/a observa la manera de miccionar del pare (de peu) i de la mare (assegada) i ho aplica adequadament a les seves conductes.

Aquesta etapa també està molt marcada per la curiositat dels nens/es sobre temes que l'afecten en primera persona com per exemple: com es fan els nadons. Per esbrinar-ho plantegen preguntes o inventen alguna història per explicar-los. És propi d'aquesta etapa la fascinació per diverses paraules referents als òrgans sexuals. Sovint els nens/es petits/es les repeteixen per què els hi fan gracia. Malgrat aquest fet, en general, encara no entenen el què és graciós, però si saben amb claredat que és alguna cosa tabú, "bruta", per l'actitud que mostren els pares, la societat... quan pronuncien paraules com: cul, vulva, tita¹⁰, teta...

Durant aquesta etapa el nen/a segueix descobrint i tocant el seu cos amb la mateixa finalitat que cercava durant els dos primers anys de vida. En aquest moment és important la intervenció per part dels pares per explicar als seus fills/es que masturbar-se és una activitat normal però que es fa en privat. Molts investigadors i metges recomanen als pares que no reprimeixin o neguin als seus fills/es d'aquestes actuacions, per tal de no causar repercussions en la seva conducta sexual futura.¹¹ D'aquesta manera el nen/a començarà gradualment a reconèixer les diferències entre les activitats públiques i les privades.

---

¹⁰ S'anomena "tita" per "penis" i "teta" per "pit" perquè s'està reproduint l'eufemisme més utilitzat en el llenguatge col·loquial.

¹¹ Confeccionat de REINISCH, June i BEASLEY, Ruth: *op.cit.*, p. 343.

2.2.1.3.- LA SEXUALITAT INFANTIL DELS SIS ANYS FINS ALS DEU O DOTZE ANYS

Durant aquesta etapa el llenguatge i comprensió del nen/a comencen a estar pràcticament desenvolupats. Des d'un punt de vista social han adquirit nombroses normes socials i morals, aconseguint un acceptable control sobre les seves conductes. Des d'un punt de vista sexual les figures d'afecte i socialització segueixen exercint un cert control cap a les seves conductes de caràcter sexual.

Els nens/es durant aquesta etapa comencen a agafar realment consciència de la seva identitat sexual o de gènere. S'ha d'especificar que al començament, entorn als sis i set anys, els hi es dificultós diferenciar la identitat sexual de les característiques pròpies dels gèneres. Serà més endavant, cap els vuit i nou anys, quan seran més conscients i establiran control sobre les seves pròpies conductes i pensaments referent a la moral sexual. Aquestes conductes són minoritàries doncs el paper dels models de conducta segueixen estan molt arrelats durant aquesta etapa de la infantesa. L'aprenentatge per imitació juga una gran importància en l'adquisició de conductes, tenint alhora una influència decisiva en el desenvolupament sexual.¹²

Aquest fet es pot veure reflectit, en el jocs de caràcter sexual ("jugar a metges", "a pares i a mares"...), la representació del coit, les conductes col·lectives sexuals (com per exemple, mirar revistes i vídeos pornogràfics amb un grup d'amics o amigues) i fins i tot, masturbar-se i tocar-se conjuntament. Acostumen a ser activitats imitades dels mitjans de comunicació, de la societat o de la gent adulta amb la que el nen/a es relaciona.

L'exploració sexual entre iguals és totalment normal en aquesta edat i això no ha de determinar l'orientació sexual de l'individu. Hem de recordar que la infantesa és, en tot moment, una etapa de descobriment social, personal i sexual, que ajuda a l'individu a anar desenvolupant-se i interactuant amb els diferents sexes.

Durant aquesta etapa, és minoritari però probable, el que s'anomena pubertat precoç. La pubertat precoç és quan es comencen a desenvolupar d'hora les característiques sexuals adultes. Poden ser senyals la formació dels pits abans dels vuit anys en les noies, i en el nois la grandària dels testicles i els canvis en la pell de l'escrot

---

¹² Basat en SOTO, Juan: *op. cit.*, p. 351.

abans dels nou anys. S'ha de tindre en compte que si la pubertat precoç no es tractada l'estatura del nen/a pot quedar severament limitada quan sigui adult.¹³

2.2.2.- LA SEXUALITAT EN L'ADOLESCÈNCIA

L'adolescència és aquella etapa en la vida de l'ésser humà que comprèn dels 12-13 anys fins als 18-20 anys. Les edats són variables segons les característiques individuals de cada persona.

L'adolescència és un període crític¹⁴ a causa dels profunds canvis que es produeixen en les persones, aquest no solament es caracteritzen pels canvis físics de la pubertat, sinó també pels aspectes psicològics, psíquics i socials que pateix. L'adolescència destaca principalment pel descobriment i el desenvolupament de la forma del cos cap el d'adult.

S'ha d'aclarir que aquesta etapa és viscuda de formes diferents depenent de cada individu. Aquest va descobrint-se físicament, sexualment i psicològicament a través de les experiències que va vivint durant aquests anys. Alguns joves passen per aquesta etapa suaument, en canvi d'altres experimenten diferents graus d'alteració emocional.

Durant aquest període els joves continuen definint el què significa ser masculí o femení i descobrint amb més consciència les seves sensacions sexuals, incloent el petó, la carícia, la masturbació, l'experiència de l'orgasme i, per molts adolescents, el coit (als 15 anys, com a mitjana d'edat comencen a mantenir relacions sexuals completes)¹⁵. Sovint aquest procés resulta angoixant per a molts adolescents, ja que, algunes vegades, se senten avergonyits i culpables davant de certs descobriments com els sexuals: l'inici de la menstruació per a les dones, les ereccions i les pol·lucions nocturnes als homes, etc. D'altres demostren la seva naixent personalitat de forma molt evident i recorren a posar-se vestits extravagants o a adoptar actituds cridaneres. Proven aquestes situacions i actituds perquè assagen l'adult que volen arribar a ser.¹⁶ L'adolescent necessita resoldre tots els seus dubtes i inquietuds sobre els canvis,

---

¹³ Extret de REINISCH, June i BEASLEY, Ruth: *op. cit.*, p. 351.

¹⁴ El sentit que es dona a la paraula "crític" no és exclusivament negatiu, ja que, apart de tots els conflictes importants que es viuen amb un mateix i amb els altres durant aquesta etapa, també és una època de gran creativitat, en la qual les possibilitats humanes es poden desenvolupar.

¹⁵ *Vid.* p. 33, gràfic i taula 11: Resultats pregunta 4.1 (adolescents).

¹⁶ Adequat a partir de GRAU, Elisa; ABELLA, Encarna i VALLA-LLOBET, Carme: *op. cit.*, p. 9.

sexuals o no, que està produint durant aquesta etapa, per això el paper de l'adult com a guia i referent és necessari i, fins i tot, essencial per al bon desenvolupament com a ésser i com a ésser sexual.

2.2.2.1.- LES ETAPES DE L'ADOLESCÈNCIA

Una primera etapa, que s'anomena pubertat, data dels 12 als 14 anys. En aquest període predominen els canvis corporals i fisiològics dels quals la persona adquireix les característiques pròpies d'una persona adulta: la menstruació, la capacitat reproductora, l'estructura corporal adulta amb els òrgans sexuals madurs, la formació de semen... És a dir, s'assoleix la maduresa sexual.

Els principals canvis que es produeixen com a resultat del desenvolupament hormonal en els adolescents són: en les dones, l'aparició del vell axil·lar i púbic, l'augment de la grandària dels ovaris, les trompes i l'úter, la primera menstruació, el creixement del pit... I en el homes, el creixement dels òrgans genital, l'aparició del vell axil·lar i púbic, les modificacions musculars...¹⁷

Els canvis corporals en l'adolescència són important i es produeixen amb relativa rapidesa, per això molts adolescents no tenen temps d'assimilar-los i comprendre'ls. Aquest canvis col·loquen a l'adolescent davant la seva sexualitat actual i la seva futura sexualitat adulta. En molts adolescents pot causar desorientació i ignorància davant l'evidència dels canvis sexuals. Aquests fets afavoreixen que sigui un bon moment perquè els nois i les noies coneguin el seu cos, com són els seus òrgans sexuals interns i externs i quins són els canvis que s'han produït en el seu propi cos.¹⁸ Altres factors externs que necessita l'adolescent són: el temps i l'ajuda per a poder elaborar i comprendre tots aquest canvis, tant físic com emocionals que està patint.

Una segona etapa, que s'anomena pròpiament adolescència, data dels 15 als 17 anys, en aquest període predominen els canvis psíquics. L'adolescent comença a definir de manera més concreta la seva personalitat i actituds, reafirma la seva identitat sexual, desenvolupa el pensament lògic formal, crea dubtes sobre la seva sexualitat i els seus coneixements referents a ella, etc. Per recolzar-se, sovint

---

¹⁷ Extret de MOLERO, Francisca: *op. cit.*, p. 23.

¹⁸ Modificat de SOTO, Juan: *op. cit.*, p. 83.

l'adolescent, recorre als seus amics (80.8%)¹⁹ per parlar i preguntar sobre els seus dubtes, inquietuds i vivències sexuals. D'aquesta manera, en part, s'arrisquen a obtenir una informació imprecisa (que pot conduir-los a les malalties o la paternitat o maternitat no desitjades, entre d'altres) i a causar-los preocupacions o angoixes innecessària (a causa dels falsos mites o els mitjans de comunicació superficials). Per això diem que l'adolescència és, encara més, un període on el paper de l'adult (pare, mare, educador/a...) és fonamental per a resoldre els dubtes, els sentiments i les inquietuds de manera correcta i clara sobre la sexualitat i el paper del jove en la vida.

Per últim una tercera etapa, anomenada final de l'adolescència, engloba dels 18 als 20 anys, en què predominen els conflictes situats en el terreny social, encara que en l'última dècada, els problemes de relació social s'han avançat. Aquest podrien ser: la inserció al món laboral, les relacions afectives de parella...

En aquesta etapa, el desenvolupament sexual, majoritàriament ja està desenvolupat completament i els joves han tingut ocasions de reconèixer i comprendre el seu cos, la pròpia sexualitat i, fins i tot, la del sexe oposat. També un mateix ja ha establert el seu propi codi moral, que el permetrà decidir i orientar les seves futures relacions sexuals, ja sigui referint-se a quina classe de relacions voldrà mantenir (esporàdiques, compromeses, per diversió...), com viurà la seva sexualitat o quina serà la seva orientació sexual (homosexual, heterosexual o bisexual). No es imprescindible remarcar aquestes orientacions perquè els seus gustos, pensaments, sentiments, inquietuds... poden anar variant al llarg de la vida i segons l'experiència.

2.2.3.- LA SEXUALITAT EN L'EDAT ADULTA

La sexualitat en l'edat adulta comprèn dels 18 fins als 60 anys. Durant aquest període la sexualitat juga un paper destacat en la vida de l'adult, on abandona tots els canvis físics, psicològics, socials... de l'adolescència. Majoritàriament, en l'adult sa, la sexualitat és una activitat creativa i enriquidora de la personalitat, una manera d'expressar afecte i amor²⁰. D'altra banda la reproducció és representativa en aquesta etapa, ja que és una forma de donar continuïtat a la pròpia vida. S'ha de destacar que

---

¹⁹ *Vid.* p. 42, gràfic i taula 6: resultats pregunta 2 (adolescents).

²⁰ Segons les enquestes realitzades, per un 85,1% dels enquestats la sexualitat és una forma de llenguatge per expressar l'amor a la parella. *Vid.* p. 44, gràfic i taula 23: resultats pregunta 1 (adults).

són característiques generalitzades, doncs depenen de la personalitat de cadascú, de la societat en la que es viu, dels rols que assumeixen, de la ideologia, dels costums, etc.

La divisió més comuna sobre les etapes de la sexualitat en l'edat adulta és: dels 18 fins als 30 o 40 anys, en un primer període, i dels 40 fins als 50 o 60 anys, en un segon període, a partir del qual comença la vellesa.

2.2.3.1.- LA SEXUALITAT EN L'EDAT ADULTA DELS 18 ANYS FINNS ALS 30 O 40 ANYS

El moment d'inici de l'etapa adulta és variable; tot i que el fem coincidir amb la majoria d'edat, s'ha de destacar que mentrestant algunes persones comencen aquesta etapa durant la vintena, altres l'emprenen cap a la trentena. Aquest fet es degut, majoritàriament, a la formació acadèmica, els estudis especialitzats, les dificultats econòmiques laborals, etc. que, en part, actuen com a impediment a l'impossibilitar l'emancipació dels joves adults.

També trobem canvis generals que es produeixen en la majoria dels adults (encara que siguin en moments diferents), com per exemple: la finalització del període de creixement fisiològic i l'assoliment d'una certa estabilitat en la figura corporal, la formació de les parelles sexuals i/o l'accés al matrimoni, el naixement dels fills/es...²¹ A més, en aquesta etapa i durant tot el període de la sexualitat en l'edat adulta; l'orientació del desig, l'erotisme, els rols sexuals²², l'afecte, la comunicació... representen un lloc cada vegada més decisiu al llarg del cercle vital. Aquests, moltes vegades, venen influenciats per la societat en la que es viu, fins el punt de poder sotmetre a la persona a seguir els estereotips socials i sexuals que persegueix la societat. Per tant és important que l'ésser no deixi de reflexionar i orientar-se social i sexualment fins definir el rol sexual que vol manifestar en la seva vida individual i/o en parella.

---

²¹ Extret de SOTO, Juan: *op. cit.*, p. 231-232.

²² Segons DEXEUS, Santiago i FARRÉ, Jose M^a: *La mujer, su cuerpo y su mente*, Madrid, Temas de hoy, 1994², p. 33: "El paper o rol és tot allò que una persona diu o fa per indicar als altres, o a si mateix, el grau en què és home o dona. És la expressió pública de la identitat de gènere que s'hauria de considerar com *l'experiència privada* del paper de gènere". O segons GRAU, Elisa, ABELLA, Encarna i VALLA-LLOBET, Carme a: *op. cit.*, p. 59, diuen: "Els rols sexuals són actuacions, comportaments, paper, que s'adjudiquen a les persones per raó del seu sexe".

Durant aquesta etapa els joves adults acostumen a estar molt motivats des del punt de vista sexual, fins al punt de considerar les seves relacions sexuals un reflex del funcionament general de la parella.²³ Sovint, referent aquest aspecte, tant els homes com les dones s'atribueixen i exerceixen rols sexuals erronis i fal·laços en relació al propi comportament i sentiment vers les relacions sexuals que mantenen. Freqüentment s'assignen rols com: els homes estan mancats de sentimentalisme i valoren principalment el sexe en les relacions, les dones són unes romàntiques, l'únic que volen es afecte i desvaloren totalment el sexe, entre d'altres. Aquestes atribucions, evidentment generalitzades i majoritàriament falses vers les postures (rols sexuals) que s'adjudiquen els individus, poden ocasionar confusió i incomoditat amb el paper sexual i les relacions, sexuals o no, que es visquin. Aquest inici de l'etapa adulta es pot considerar com un reforçament de la identificació i el descobriment sexual que s'exerceix durant l'adolescència.

S'ha de destacar que aquest període acostuma a ser representatiu per la persona. Normalment és una etapa on les possibilitats de desenvolupar les capacitats reproductives són més favorables, gràcies a l'estabilitat laboral, la independència, l'autonomia... Aquest fet acostuma a ser viscut psicològicament de manera destacada pels dos sexes tot i que, cal accentuar, per a la dona encara és més significatiu perquè tot i afectar-la psicològicament també ho fa de forma física.

2.2.3.2.- LA SEXUALITAT EN L'EDAT ADULTA DELS 40 ANYS FINS ALS 50 O 60 ANYS

En aquesta etapa es produeixen determinats canvis que fan replantejar-se certs aspectes de la vida, de les relacions i de si mateixos. Aquest canvis són de caire psicològic, social i físic, generalment són: la disminució de la secreció dels andrògens en l'home i dels estrògens en la dona; aquesta disminució afecta especialment a la dona, que junt amb altres símptomes poden provocar un període de certa inestabilitat que dificulta l'acceptació d'aquesta part de la feminitat i com a conseqüència de la identitat sexual. Aquest descens d'estrògens dona lloc a la menopausa. Altres canvis produïts en aquest període són: els primers signes d'envelliment, la consciència de la temporalitat de la vida i la mort, la disminució de les obligacions respecte als fills/es, les tasques domèstiques, etc.

---

²³ Basat en SOTO, Juan: *op. cit.*, p. 234.

En l'home, els canvis fisiològics deguts al descens progressiu dels nivells de testosterona poden fer dubtar de les seves capacitats. Per tant, en l'extrem, aquest efectes poden provocar ansietat i dificultats en el seu erotisme.

En la dona, com s'ha esmentat amb anterioritat, els canvis fisiològics són principalment causats per la menopausa. La pèrdua de la capacitat funcional dels ovaris provoca una disminució dels nivells d'estrògens que comporta conseqüències més o menys pronunciades, entre elles les conegudes col·loquialment com a "fogots", que són acoloraments acompanyats de suor, vermelló i, ocasionalment, de vertigen. Aquest, solen desaparèixer per si sols amb el pas del temps.²⁴

S'ha de destacar que durant aquesta etapa els rols sexuals es veuen flexibilitzats i acceptats majoritàriament pels dos sexes. Per a moltes dones la seva la relació sexual es veu millorada gràcies a la desaparició de la por per l'embaràs amb la pèrdua de la menstruació. Tot i que, d'altra banda, és important potenciar aspectes com la innovació, el interès i la comunicació respecte a les relacions sexuals que es visquin, degut a que, en molts casos la monotonia, la falta de temps, el desinterès, i per suposat la salut, són les causes principals del deteriorament de la vida sexual de les parelles²⁵.

Es fonamental que tant homes com dones no siguin víctimes d'una concepció exclusivament juvenil i genital de la pròpia sexualitat, ja que, en aquest període comencen aproximar-se a la vellesa i a una sèrie de dificultats afegides com, majoritàriament, el deteriorament de la salut.

2.2.4.- LA SEXUALITAT EN LA VELLESA

Aquest període engloba des de la finalització de l'edat adulta fins a la mort. La sexualitat en la vellesa ha estat considerada moltes vegades com un tema tabú, inclús pels mateixos velles/es. Sovint es considera aquesta etapa de la vida com asexualada, limitant la sexualitat a èpoques anteriors i a la reproducció. Aquestes creences són fraudulentos, si bé és cert que la vitalitat disminueix però la sexualitat continua sent

---

²⁴ Relacionat amb SOTO, Juan: *op. cit.*, p. 234-235.

²⁵ Les enquestes realitzades en la part pràctica d'aquest treball de recerca informen que un 37'3% i 35'8% creuen que el sexe afecta bastant i/o de forma regular, respectivament, respecte l'edat. Concretament, consideren que la causa principal és la monotonia, amb un 34'3%. *Vid.* p. 45 i 46, gràfic i taula 23: resultats pregunta 2 i Gràfic i taula 24: resultats pregunta 2.1. (adults), respectivament.

una vivència important per a tot ésser humà fins a la mort. Un dels problemes més destacats en la societat actual es la falta d'informació i el concepte erroni que s'atribueix a la sexualitat. Aquest fet dificulta la procreació i la possibilitat d'una vida sexual equilibrada i agradable en aquest període. Creure que la sexualitat té com a finalitat l'evolució humana, que solament pot estar viscuda de manera genital o pensar que la vellesa està plena d'incapacitats sexuals, entre d'altres, té influències negatives sobre els comportaments i les sensacions sexuals dels vells/es, provocant inestabilitat, incomprensió i incapacitat per a viure la pròpia sexualitat de forma saludable i agradable. S'ha de destacar que, tot i els tabús i les falses creences, moltes persones conserven el interès sexual fins edats molt avançades.

La influència de la societat referent aquests aspectes és rellevant, però també és una etapa on destaquen els canvis fisiològics i psicològics. En l'home els canvis bio-fisiològics més freqüents són: l'envelliment, la dificultat en l'erecció (fent que aquesta sigui més lenta i necessiti un increment d'estimulació), la disminució de la producció d'esperma i de testosterona de manera progressiva (provocant la pèrdua de la potència sexual), la disminució del desig sexual, la falta de gana... entre d'altres. Els canvis bio-fisiològics més freqüents en la dona són: la disminució de la mida de les mames i de la vagina, la reducció de la lubricació, els canvis en la figura corporal...²⁶

Aquest canvis poden ser mal acceptats provocant inseguretats i ansietat, originant possibles dificultats sexuals. S'ha de ressaltar que les dones acostumen admetre millor que els homes els canvis que afecten a l'esfera sexual, però accepten pitjor l'envelliment i, en especial, la imatge corporal.

Durant aquest període, les relacions sexuals segueixen mantenint importància, tot i que, per a moltes parelles comencen a ocupar un paper secundari, principalment a causa de la salut, els canvis biofisiològics i d'excitació sexual.

Les dones majors poden notar els següents canvis en la fase d'excitació: menor tensió muscular, menys lubricació vaginal, disminució de l'elasticitat de les parets vaginals i musculars, reducció dels espasmes musculars durant l'orgasme, etc.

Els canvis en l'excitació masculina poden ser: la necessitat de més temps i d'una estimulació més directe del penis per aconseguir una erecció i arribar a l'orgasme, decreixement de la fermesa de l'erecció, reducció del semen en l'ejaculació i

---

²⁶ Elaborat a partir de SOTO, Juan: *op. cit.*, p. 240.

la intensificació dels espasmes musculars durant l'orgasme, disminució de la necessitat d'ejacular, etc.²⁷

Davant d'aquest canvis les reaccions humanes és divideixen en dues: per un costat, trobem aquelles persones que no s'adonen de la normalitat d'aquests canvis, senten pànic i opten per deixar de mantenir relacions sexuals o, fins i tot, es priven de ser físicament afectuosos amb la seva parella.

D'altra banda, trobem aquelles que consideren aquests canvis normals i accepten bé aquesta nova etapa, considerant-la com una oportunitat per viure la sexualitat de forma tranquil·la i mancada de pressions. A més, moltes d'aquestes persones, tot i tenir dificultats per realitzar el coit, continuen expressant afecte i intimitat física a la parella d'altres maneres, com mitjançant les carícies o les activitats oral-genitals.

Durant aquesta etapa es important entendre quin és realment el paper sexual que pertoca viure i abandonar els estereotips o les creences errònies compartides per la societat, ja que, d'aquesta manera es podrà viure satisfactòriament la sexualitat durant la vellesa.

3.- PRÀCTICA DEL TREBALL DE RECERCA

Per a poder dur a terme una visió més àmplia i realista sobre la sexualitat i l'educació sexual en aquest treball de recerca, he cregut convenient realitzar dos models d'enquestes i una entrevista.

3.1.- L'ENQUESTA

He distribuït dos models d'enquestes diferents: una per adolescents i una per adults²⁸, les quals han estat efectuades de manera anònima.

L'enquesta destinada als adolescents consta de nou preguntes i els seus respectius subapartats, concretament es divideix en dues parts: vuit preguntes de caràcter personal referents a la sexualitat i vuit preguntes sobre coneixements sexuals. Aquesta enquesta ha estat realitzada a 452 estudiants entre 13 i 19 anys dels centres

---

²⁷ Extret de REINISCH, June i BEASLEY, Ruth: *op. cit.*, p. 314.

²⁸ Per observar el model d'enquesta realitzat als adolescents i als adults: *vid.* p. 13-18 de l'Annex II.

següents: l'escola La Salle Reus, l'IES Domènech i Montaner, l'IES Baix Camp i la Facultat de Medicina de la Universitat Rovira i Virgili de Reus.

L'enquesta destinada als adults consta de quatre preguntes i els seus respectius subapartats, totes les preguntes realitzades en aquesta són de caràcter personal i d'opinió referents a la sexualitat i l'educació sexual.. Aquesta enquesta ha estat realitzada a 67 adults entre els 28 i 66 anys d'edat.

3.1.1.- ANÀLISI ENQUESTA ADOLESCENTS

L'enquesta destinada als adolescents ha estat analitzada de manera individual, pregunta per pregunta, i general, relacionant diverses respostes de la mateixa enquesta per afavorir i extreure informació més detallada i completa sobre la sexualitat i l'educació sexual.

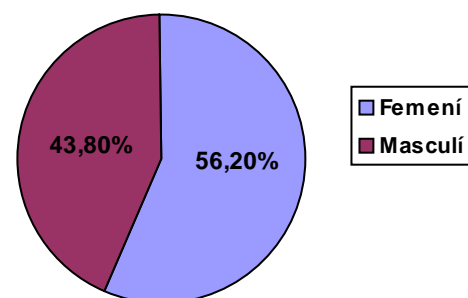
3.1.1.1.- ANÀLISI ENQUESTA ADOLESCENTS INDIVIDUAL

En aquest apartat analitzaré les enquestes de manera individual, és a dir, la informació específica de cada pregunta resposta.

1.- Distribució segons el sexe:

Sexe		
	Freqüència	Percentatge
Femení	254	56,2
Masculí	198	43,8
Total	452	100

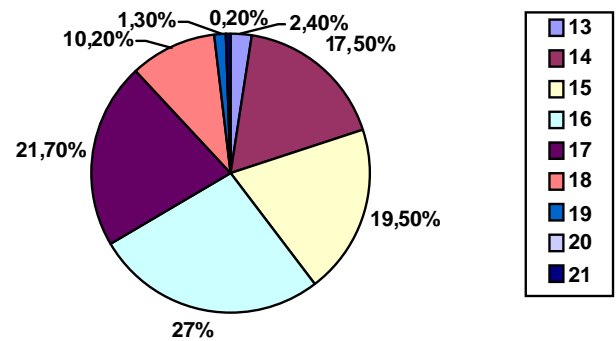
Gràfic i taula 1: Distribució per sexe

En el gràfic i la taula 1 es representa el nombre d'enquestes d'adolescents distribuïdes segons el sexe, els quals, resulten 254 dones (56.2%) i 198 homes (48.8%), amb un total de 452 persones enquestades.

2.- Distribució segons l'edat:

Edat		
	Freqüència	Percentatge
13	11	2,4
14	79	17,5
15	88	19,5
16	122	27
17	98	21,7
18	46	10,2
19	6	1,3
20	1	0,2
21	1	0,2
Total	452	100

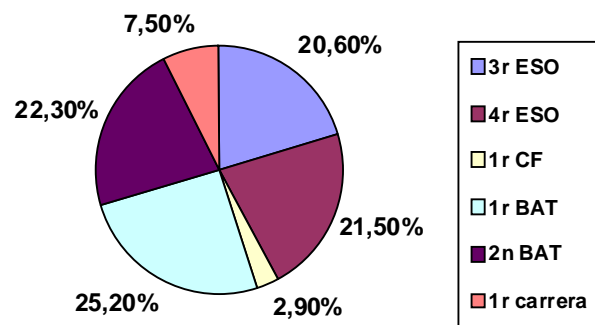

Gràfic i taula 2: Distribució per edat

En el gràfic i la taula 2 representen el nombre total d'enquestes d'adolescents distribuïdes segons les edats. La majoria de les edats es situen entre els 14 i els 18 anys, fer que concorda amb els cursos que he repartit les enquestes (3r i 4t d'ESO, 1r i 2n de BAT, 1r de Cicle Formatiu i 1r d'universitat). Segurament les edats inferiors o superiors aquestes, fan referència alumnes repetidors o nascuts a primers d'any.

3.- Distribució segons el curs:

Curs		
	Freqüència	%
3r ESO	93	20,6
4r ESO	97	21,5
1r CF	13	2,9
1r BAT	114	25,2
2n BAT	101	22,3
1r carrera	34	7,5
Total	452	100

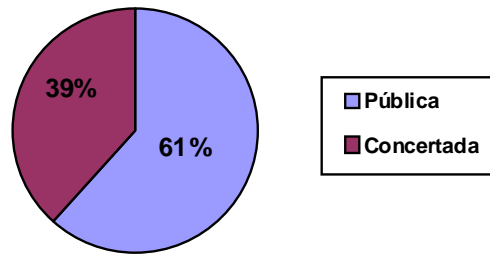

Gràfic i taula 3: Distribució per curs

En el gràfic i taula 3 representen el nombre total d'enquestes d'adolescents distribuïdes segons el curs, els quals s'agrupen en: 3r d'ESO amb un 20,60%, 4t d'ESO amb un 21,5%, 1r de Cicle Formatiu amb un 2,9%, 1r de BAT amb un 25,2%, 2n de BAT amb un 22,3% i 1r de carrera amb un 7,5%.

4.- Distribució segons el centre:

Centre		
	Freqüència	Percentatge
Pública	278	61,5
Concertada	174	38,5
Total	452	100

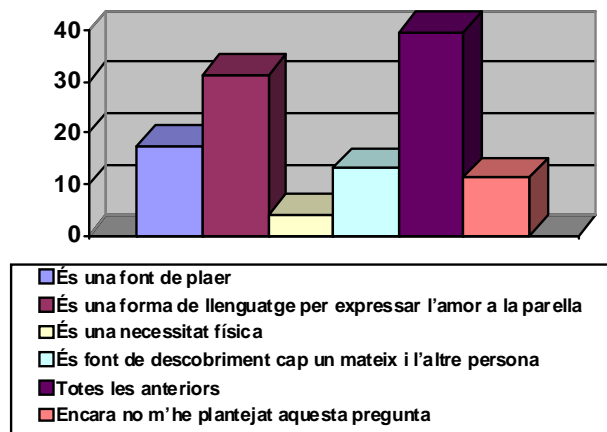

Gràfic i taula 4: Distribució per curs

En el gràfic i taula 3 representen el nombre total d'enquestes d'adolescents distribuïdes segons el centre, els quals s'agrupen en centres públics amb un 61% (incloem: el IES Domènech i Montaner, el IES Baix Camp i la Universitat Rovira i Virgili de Medicina de Reus) i el centre concertat amb un 39% (incloem: La Salle Reus, amb l'ESO com a centre concertat i el Batxillerat com a privat).

5.- Resultats pregunta 1:

Què és per tu la teva sexualitat? Com la vius? La consideres important?		
	Freqüència	%%
És una font de plaer	79	17,5
És una forma de llenguatge per expressar l'amor a la parella	142	31,4
És una necessitat física	19	4,2
És font de descobriment cap un mateix i l'altre persona	60	13,3
Totes les anteriors	179	39,6
Encara no m'he plantejat aquesta pregunta	51	11,3
Total	452	100

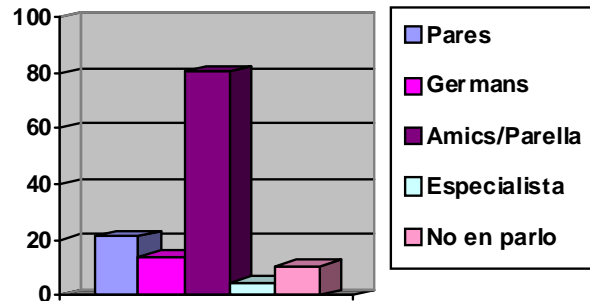
Gràfic i taula 5: Resultats pregunta 1

El gràfic i la taula 5 representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta 1: "Què és per tu la teva sexualitat? Com la vius? La consideres important?", la qual es podien triar diverses opcions. Observem que bàsicament hi ha dos opcions preferents per definir la sexualitat per als adolescents: l'opció "Totes les anteriors" amb un 39,6%, la qual inclou totes les opcions (és una font de plaer, necessitat física, descobriment...) i l'opció "És una forma de llenguatge per expressar l'amor a la parella" amb un 31,4%. Segueix en importància "És una font de plaer" amb un 17,5%, "És font de descobriment cap un mateix i l'altre persona" amb un 13,3%, "Encara no m'he

plantejat aquesta pregunta” amb un 11,3% i en última consideració “És una necessitat física” amb un 4,2%.

6.- Resultats pregunta 2:

Amb qui parles dels teus dubtes, inquietuds i vivències sexuals?		
	Freqüència	%
Pares	96	21,2
Germans	63	13,9
Amics/Parella	365	80,8
Especialista	21	4,6
No en parlo	49	10,8
Total	452	100

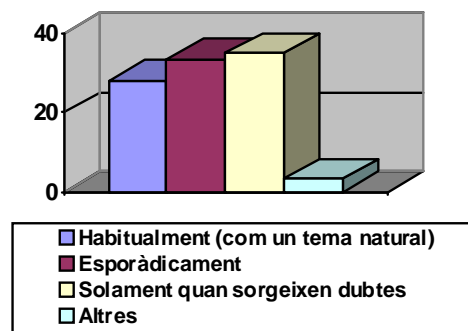

Gràfic i taula 6: Resultats pregunta 2

El gràfic i la taula 6 representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta 2: “Amb qui parles dels teus dubtes, inquietuds i vivències sexuals?”, la qual es podrien triar diverses opcions. Observem que bàsicament l’opció “amics i parella” és la font principal de consulta i procedència d’informació dels adolescents, concretament amb un 80,8%. Aquest fet és negatiu, ja que, els amics no acostumen a ser una font gaire fiable i realista sobre la sexualitat, o almenys no tant com ho poden ser els “pares” i els “especialistes (ginecòleg, professor/a, psicòleg,...)”, els quals solament són font d’informació per als adolescents enquestats en un 21,2% i 4,6%, respectivament. Una de les altres fonts que recorren els joves són els “germans” amb un 13,9%, i per últim, un 10,8% manifesta que no parla, ni exterioritza els seus dubtes, inquietuds i vivències sexuals (opció: “no en parlen”).

7.- Resultats pregunta 2.1:

Amb quina freqüència parles dels teus dubtes, inquietuds i vivències sexuals?		
	Freqüència	% vàlid
Habitualment (com un tema natural)	122	28,1
Esporàdicament	146	33,6
Solament quan sorgeixen dubtes	152	35
Altres	14	3,2
Total	434	100
No contestat	18	
Total	452	

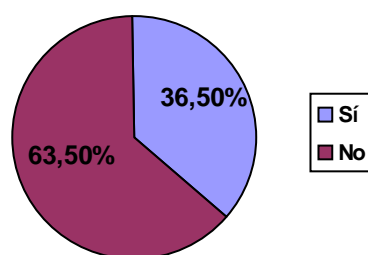

Gràfic i taula 7: Resultats pregunta 2.1

El gràfic i la taula 7 representa el percentatge de les diferents opcions de la subpregunta de l'apartat 2, el 2.1: "Amb quina freqüència parles dels teus dubtes, inquietuds i vivències sexuals?". El resultat més representatiu ha estat "Solament quan sorgeixen dubtes" amb un 35%, seguidament i també amb importància quantitativa "Esporàdicament" amb un 33,6%, "Habitualment (com un tema natural)" amb un 28,1% i amb un tant per cent minoritari (3,2%) a "Altres".

8.- Resultats pregunta 3:

A casa tracteu amb naturalitat els temes de sexualitat?		
	Freqüència	%
Sí	165	36,5
No	287	63,5
Total	452	100

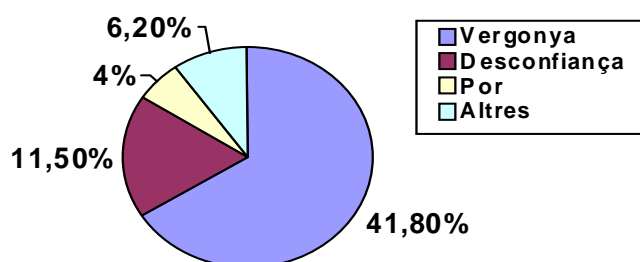

Gràfic i taula 8: Resultats pregunta 3

El gràfic i la taula 8 representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta 3: "A casa tracteu amb naturalitat els temes de sexualitat?". Per tant, podem observar que 165 adolescents (36,5%) tracten la sexualitat en àmbit familiar sense tabús. En canvi, 287 adolescents (63,5%) no tracten la sexualitat a les seves cases. Aquest fet reafirma els resultats obtinguts al gràfic i taula 6²⁹ (pregunta 2 del model d'enquesta d'adolescents).

9.- Resultats pregunta 3.1:

Si no els tracteu, per què creus que passa?		
	Freqüència	%
Vergonya	189	41,8
Desconfiança	52	11,5
Por	18	4
Altres	28	6,2
Total no en parlen a casa	287	63,5
Total	452	100

Gràfic i taula 9: Resultats pregunta 3.1

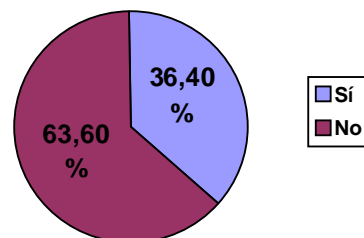
²⁹ Vid. p. 30, gràfic i taula 6: resultats pregunta 2.

El gràfic i la taula 9 representa el percentatge de les diferents opcions de la subpregunta de l'apartat 3, el 3.1: "Si no els tracteu, per què creus que passa?". Podem observar que un 41,8% dels adolescents han respost que no tracten els temes de sexualitat en àmbit familiar per "vergonya". Segueix per importància: per "desconfiança" amb un 11,5%, per "altres"³⁰ amb un 6,4%. i per últim, amb un 4% per "por". Segurament el motiu més destacat és "vergonya" a causa de que la cultura occidental segueix considerant la sexualitat com un dels principals temes tabú. Fet que restringeix als adolescents d'expressar-se lliurement, fins i tot, amb el seu ambient més pròxim, el familiar.

10.- Resultats pregunta 4:

Mantens relacions sexuals completes?		
	Freqüència	%
Sí	164	36,4
No	286	63,6
Total	450	100
No contestat	2	
Total	452	

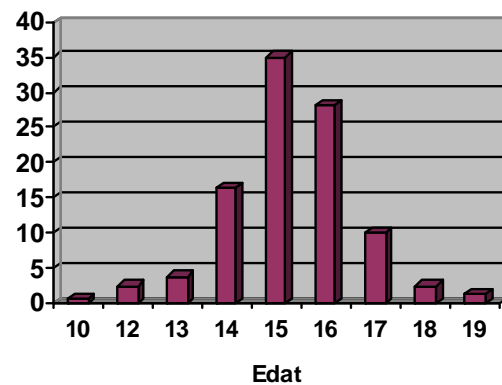
Gràfic i taula 10: Resultats pregunta 4

El gràfic i la taula 10 representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta 4: "Mantens relacions sexuals completes?". Podem observar que 164 adolescents (36,4%) han mantingut relacions sexuals completes, és a dir, amb penetració. En canvi, 286 adolescents (63,6%) no. Del total, dos persones no han contestat la pregunta però aquest fet no influeix el resultat, ja que el nombre de "No contestat" és insignificant.

³⁰ Vid. Annex II, p. 27 . per una informació més detallada sobre les opcions que han donat com a "altres".

11.- Resultat pregunta 4.1:

Quants anys tenies en la teva primera relació sexual amb penetració?			
	Freqüència	%	% acumulat
10	1	0,6	0,6
12	4	2,5	3,1
13	6	3,8	6,9
14	26	16,3	23,1
15	56	35	58,1
16	45	28,1	86,3
17	16	10	96,3
18	4	2,5	98,8
19	2	1,3	100
Total	160	100,0	

Gràfic i taula 11: Resultats pregunta 4.1

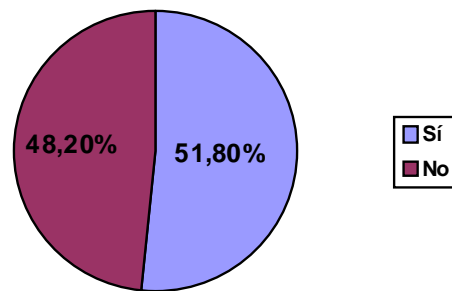
El gràfic i la taula 9 representa el percentatge de les diferents opcions de la subpregunta de l'apartat 4, el 4.1: "Quants anys tenies en la teva primera relació sexual amb penetració?". Podem observar que l'edat més freqüent en que es comença a mantenir relacions sexuals completes recau als 15 anys amb un 35%, per tant, el percentatge acumulat ens informa que un 58,1% dels joves ja han mantingut relacions sexuals completes abans d'aquesta edat. Segueixen com edats més freqüents: als 16 anys amb un 16,3% (86,3% de l'acumulat), als 14 anys amb un 16,3% (23,1% de l'acumulat), als 17 anys amb un 10% (96,3% de l'acumulat), als 13 anys amb un 3,8% (6,9% de l'acumulat), als 12 i 17 anys amb un 2,5% (6,9% i un 98,8% de l'acumulat, respectivament), als 19 anys amb un 1,3% (100% de l'acumulat, ja que és l'edat màxima dels adolescents enquestats) i per últim, als 10 anys amb un 0,6% (0,6% de l'acumulat).

Si observem la mitjana d'edat actual amb la qual es comencen a mantenir relacions sexuals completes amb la de fa uns anys, podem observar que en alguns casos (36,4% del total) l'edat s'ha avançat un o dos anys, ja que anteriorment l'edat mitjana es situava entre els 16-17 anys.³¹ Aquest fet pot ser justificat per l'avançament que ha patit tota la societat en general, incloent aspectes econòmics, socials i psicològics.

³¹ REINISCH, June i BEASLEY, Ruth: *op. cit.*, p. 32.

12.- Resulta pregunta 5:

Mantens relacions sexuals incompletes?		
	Freqüència	%
Sí	233	51,8
No	217	48,2
Total	450	100,0
No contestat	2	
Total	452	

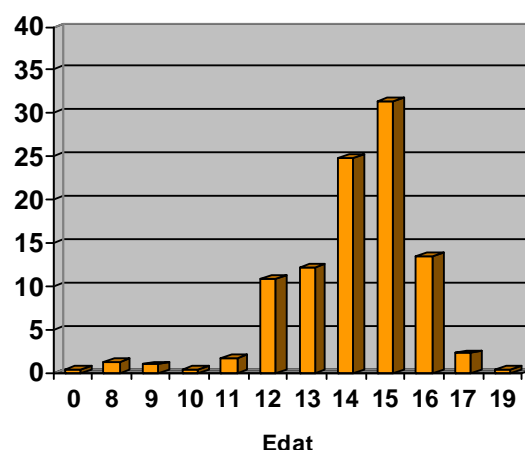

Gràfic i taula 12: Resultats pregunta 5

El gràfic i la taula 10 representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta 5: "Mantens relacions sexuals incompletes?". Podem observar que 233 adolescents (51,8%) mantenen relacions sexuals incompletes, és a dir, practiquen el sexe oral, la masturbació... però no la penetració. En canvi, 217 adolescents (48,2%) no en mantenen. Del total, dos persones no han contestat la pregunta però aquest fet no influeix el resultat, ja que el nombre de "No contestat" és insignificant.

13.- Resultat pregunta 5.1.:

A quina edat vas començar a mantenir relacions sexuals incompletes?			
	Freqüència	%	% acumulat
0	1	,4	,4
8	3	1,3	1,7
9	2	,9	2,6
10	1	,4	3,0
11	4	1,7	4,8
12	25	10,9	15,7
13	28	12,2	27,8
14	57	24,8	52,6
15	72	31,3	83,9
16	31	13,5	97,4
17	5	2,2	99,6
19	1	,4	100,0
Total	230	100,0	

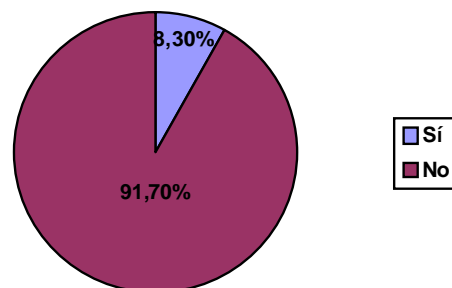
Gràfic i taula 13: Resultats pregunta 5.1.

El gràfic i la taula 13 representa el percentatge de les diferents opcions de la subpregunta de l'apartat 5, el 5.1.: "A quina edat vas començar a mantenir relacions sexuals incompletes?". Podem observar que l'edat més freqüent en que es comença a mantenir relacions sexuals incompletes recau als 15 anys³² amb un 31,3%, per tant, el percentatge acumulat ens informa que un 83,9% dels joves ja han mantingut relacions sexuals incompletes abans d'aquesta edat. Segueixen com edats més freqüents: als 14 anys amb un 24,8% (52,6% de l'acumulat), als 16 amb un 13,5% (97,4% de l'acumulat), als 13 amb un 12,2% (27,8% de l'acumulat), als 12 anys amb un 10,9% (15,7% de l'acumulat), als 17 anys amb un 2,2% (99,6% de l'acumulat), als 8 anys amb un 1,3% (1,7 de l'acumulat), als 9 anys amb un 0,9% (2,6% de l'acumulat), i per últim, als 10 i als 19 anys amb un 0,4% (3% i un 100% de l'acumulat, respectivament).

En aquest cas és normal que les edats siguin més avançades, ja que quan l'ésser humà comença a ser conscient de la pròpia sexualitat vol d'experimentar-la i descobrir-la. A més, les relacions sexuals incompletes poden ser realitzades de manera individual, fet que facilita aquest descobriment, un exemple clar és la masturbació.

14.- Resultat pregunta 6:

Has hagut de recórrer a l'avortament, a la píndola del dia després o qualsevol altre mètode?		
	Freqüència	%
Sí	37	8,3
No	409	91,7
Total	446	100
No contestat	6	
Total	452	

Gràfic i taula 14: Resultats pregunta 6

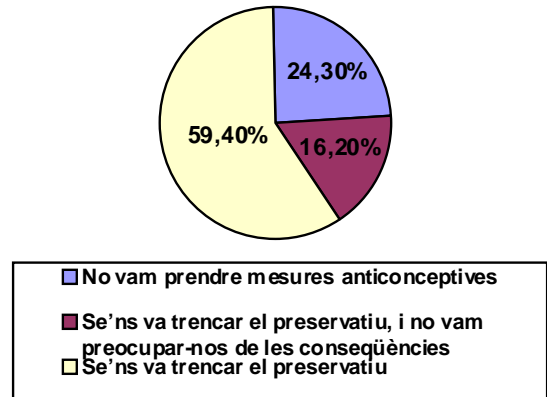
El gràfic i la taula 14 representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta 6: "Has hagut de recórrer a l'avortament, a la píndola del dia després o qualsevol altre mètode?". Podem observar que 37 adolescents (8,3%) han respòs "Sí" i 409 adolescents (91,7%) han contestat "No". Del total, 6 persones no han contestat la

³² La mitjana d'edat amb la qual es comencen a mantenir les primeres relacions sexuals incompletes, coincideix amb l'edat de la primera relació sexuals amb penetració (completa). *Vid.* p. 34, gràfic i taula 13.

pregunta (aquest fet no influeix el resultat, ja que el nombre de "No contestat" és insignificant).

15.- Resultats pregunta 6.1.:

En el cas que hagi hagut de recórrer a l'avortament, a la píndola del dia després o qualsevol altre mètode. Perquè:		
	Freqüència	%
No vam prendre mesures anticonceptives	9	24,3
Se'ns va trencar el preservatiu, i no vam preocupar-nos de les conseqüències	6	16,2
Se'ns va trencar el preservatiu	22	59,4
Total	37	100

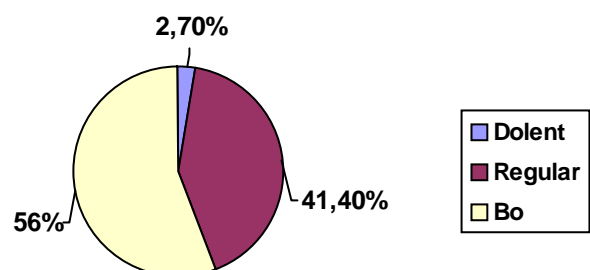

Gràfic i taula 15: Resultats pregunta 6.1.

El gràfic i la taula 15 representa el percentatge de les diferents opcions de la subpregunta de l'apartat 6, el 6.1.: "En el cas que hagi hagut de recórrer a l'avortament, a la píndola del dia després o qualsevol altre mètode. Perquè:". Podem observar que el motiu principal dels adolescents que han hagut de recórrer a l'avortament o a la píndola del dia després per embaràs no desitjat és: "Se'ns va trencar el preservatiu" amb un 59,4%. Segueixen com a opció destacades: "No vam prendre mesures anticonceptives" amb un 24,3% i "Se'ns va trencar el preservatiu, i no vam preocupar-nos de les conseqüències" amb un 16,2%.

16.- Resultat pregunta 7:

Creus que tens suficients coneixements sobre sexualitat? (mètodes anticonceptius, prevencions, disfuncions sexuals...)		
	Freqüència	%
Dolent	12	2,7
Regular	187	41,4
Bo	253	56
Total	452	100

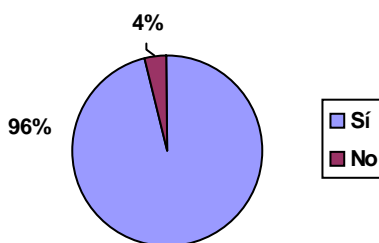

Gràfic i taula 16: Resultats pregunta 7

El gràfic i la taula 16 representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta 7: “Creus que tens suficients coneixements sobre sexualitat? (mètodes anticonceptius, prevencions, disfuncions sexuals...)”. Podem observar que majoritàriament els adolescents creuen que els seus coneixements sexuals són “bons” amb un 56% i “regulars” amb un 41,4%, i minoritàriament els consideren “dolents” amb un 2,7%.³³

17.- Resposta pregunta 8:

Trobaries correcte i didàctic que s'impartissin classes i/o xerrades sobre educació sexual als centres educatius?		
	Freqüència	%
Si	434	96
No	18	4
Total	452	100

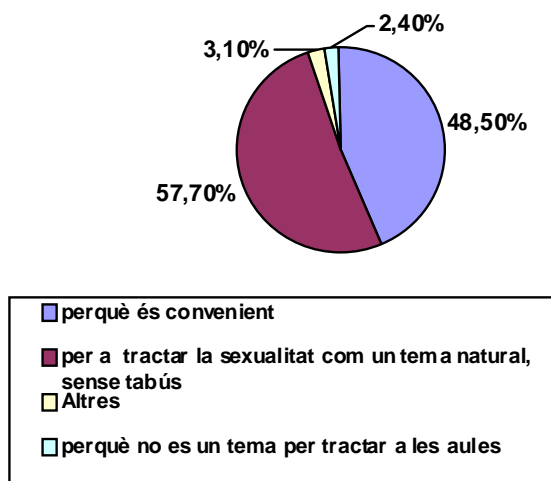

Gràfic i taula 17: Resultats pregunta 8

El gràfic i la taula 17 representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta 8: “Trobaries correcte i didàctic que s'impartissin classes i/o xerrades sobre educació sexual als centres educatius?”. Podem observar clarament que un 96% dels adolescents ha respòs “Sí”, en canvi solament un 4% ha contestat que “No”.

18.- Resposta pregunta 8.1.:

Per què trobaries correcte i didàctic que s'impartissin classes i/o xerrades sobre educació sexual als centres educatius?			
		Freqüència	%
Si	perquè és convenient	219	48,5
Si	per a tractar la sexualitat com un tema natural, sense tabús	261	57,7
Si/No	Altres	14	3,1
No	perquè no es un tema per tractar a les aules	11	2,4
Total		452	100

Gràfic i taula 18: Resultats pregunta 8.1.

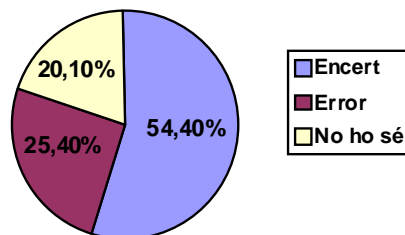
³³ Vid. p. 22, gràfic i taula 6: Relació Qualificació – Qualificació personal. En aquesta relació podrem desmentir la catalogació que s'atribueixen els adolescents vers els seus coneixements.

El gràfic i la taula 18 representa el percentatge de les diferents opcions de la subpregunta de l'apartat 8, el 8.1.: "Per què trobaries correcte i didàctic que s'impartissin classes i/o xerrades sobre educació sexual als centres educatius?", la qual es podien triar diverses opcions. Podem observar que la resposta més representativa és afirmativa i dóna com a motiu: "Per a tractar la sexualitat com un tema natural, sense tabús" amb un 57,7%, seguidament amb un 48,5% "Perquè és convenient" i amb un 3,1% ha respòs "Altres"³⁴. Per últim, el motiu de les respostes negatives ha estat: "Perquè no es un tema per tractar a les aules" amb un 2,4%.

Per tant, podem afirmar que els adolescents mostren un gran interès per temes educatius com la sexualitat, ja que com he esmentat durant el cos del treball de recerca, la sexualitat es manifesta al llarg de tota la vida, ja sigui des de l'emotivitat, el plaer, la reproducció o la conducta, i forma part del nostre creixement com a ésser sexuals.

19.- Resultats pregunta "Coneixements sexuals":

Una dona pot quedar-se embarassada si manté relacions sexuals durant la menstruació?		
	Freqüència	%
Encert	246	54,4
Error	115	25,4
No ho sé	91	20,1
Total	452	100

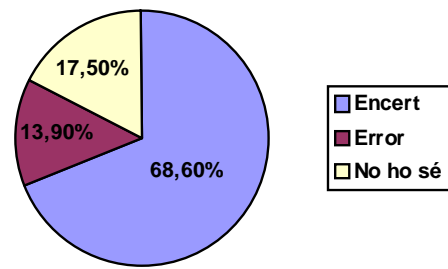

Gràfic i taula 19.1.: Resultats pregunta C1

El gràfic i la taula 19.1. representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta "Coneixements sexuals", concretament la pregunta 1: "Una dona pot quedar-se embarassada si manté relacions sexuals durant la menstruació?". Observem que un 54,4% ha respòs correctament ("Sí"), un 25,5% erròniament ("No") i un 20,1% manifesta el seu dubte ("No ho sé").

³⁴ Vid, Annex II, p. 27: per una informació més detallada sobre les opcions que han donat com a "Altres".

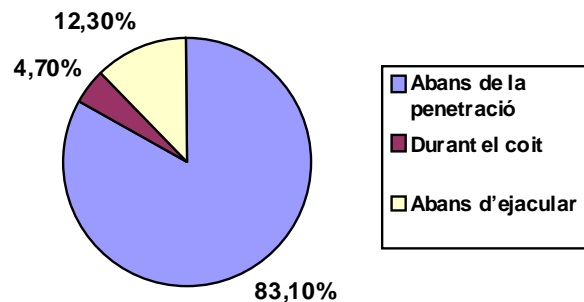
Una dona pot quedar-se embarassada si l'home té una ejaculació externa sense haver utilitzat el preservatiu, conegut com "la marxa enrere"?		
	Freqüència	%
Encert	310	68,6
Error	63	13,9
No ho sé	79	17,5
Total	452	100

Gràfic i taula 19.2.: Resultats pregunta C2

El gràfic i la taula 19.2. representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta "Coneixements sexuals", concretament la pregunta 2: "Una dona pot quedar-se embarassada si l'home té una ejaculació externa sense haver utilitzat el preservatiu, conegut com "la marxa enrere"?". Observem que un 68,60% ha respòs correctament ("Sí"), un 13,9% erròniament ("No") i un 17,5% manifesta el seu dubte ("No ho sé").

Quan s'ha de posar el preservatiu?		
	Freqüència	%
Abans de la penetració	375	83,1
Durant el coit	21	4,7
Abans d'ejacular	56	12,3
Total	452	100

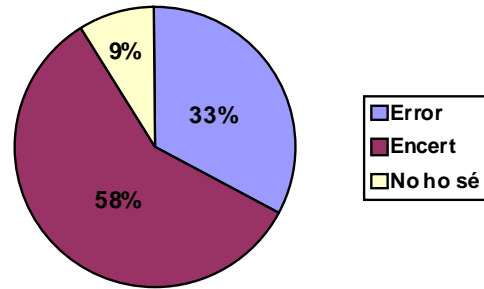

Gràfic i taula 19.3.: Resultats pregunta C3

El gràfic i la taula 19.3. representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta "Coneixements sexuals", concretament la pregunta 3: "Quan s'ha de posar el preservatiu?". Observem que un 83,1% ha respòs correctament ("Abans de la penetració"), un 4,7% ("Durant el coit") i un 12,3% ("Abans d'ejacular") ha contestat erròniament.

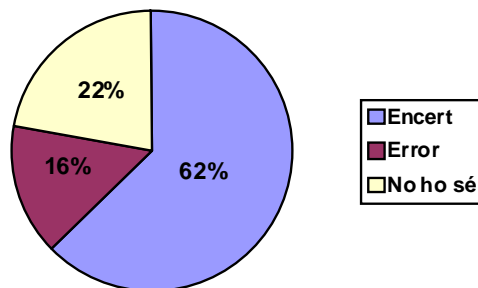
Tots els mètodes anticonceptius (preservatius, diafragma, pegats...) prevenen les malalties de transmissió sexual?		
	Freqüència	%
Error	148	32,7
Encert	264	58,4
No ho sé	40	8,8
Total	452	100

Gràfic i taula 19.4.: Resultats pregunta C4

El gràfic i la taula 19.4. representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta "Coneixements sexuals", concretament la pregunta 4: "Tots els mètodes anticonceptius (preservatius, diafragma, pegats...) prevenen les malalties de transmissió sexual?". Observem que un 58% ha respost correctament ("No"), un 33% erròniament ("Sí") i un 9% manifesta el seu dubte ("No ho sé").

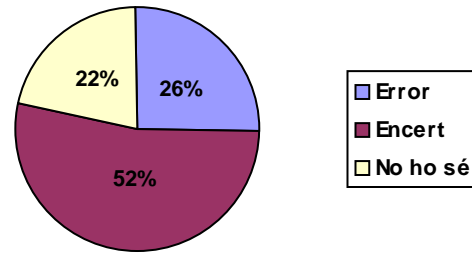
Si no hi ha ejaculació, es poden transmetre les infeccions de transmissió sexual?		
	Freqüència	%
Encert	282	62,4
Error	70	15,5
No ho sé	100	22,1
Total	452	100

Gràfic i taula 19.5.: Resultats pregunta C5

El gràfic i la taula 19.5. representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta "Coneixements sexuals", concretament la pregunta 5: "Si no hi ha ejaculació, es poden transmetre les infeccions de transmissió sexual?". Observem que un 62% ha respost correctament ("Sí"), un 16% erròniament ("No") i un 22% manifesta el seu dubte ("No ho sé").

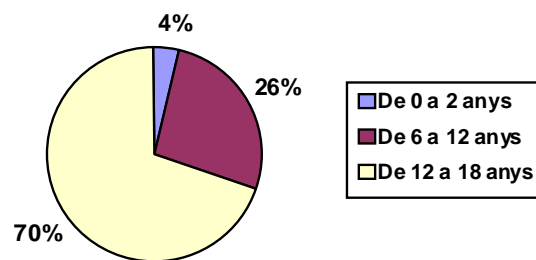
La utilització de dos preservatius pot donar més seguretat que la d'un?		
	Freqüència	%
Error	116	25,7
Encert	238	52,7
No ho sé	98	21,7
Total	452	100

Gràfic i taula 19.6.: Resultats pregunta C6

El gràfic i la taula 19.6. representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta "Coneixements sexuals", concretament la pregunta 6: "La utilització de dos preservatius pot donar més seguretat que la d'un?". Observem que un 52% ha respost correctament ("No"), un 26% erròniament ("Sí") i un 22% manifesta el seu dubte ("No ho sé").

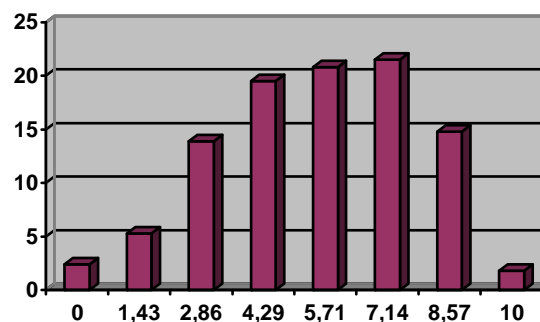
A quina edat es comença ha desenvolupar el descobriment de la pròpia sexualitat?		
	Freqüència	%
De 0 a 2 anys	18	4
De 6 a 12 anys	119	26,3
De 12 a 18 anys	315	69,7
Total	452	100

Gràfic i taula 19.7.: Resultats pregunta C7

El gràfic i la taula 19.7. representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta "Coneixements sexuals", concretament la pregunta 7: "A quina edat es comença ha desenvolupar el descobriment de la pròpia sexualitat?". Observem que solament un 4% ha respost correctament ("De 0 a 2 anys"), un 26,3% ("De 6 a 12 anys") i un 70% ("De 12 a 18 anys") ha contestat erròniament.

Qualificació Coneixements			
	Freqüència	%	% acumulat
0	11	2,4	2,4
1,43	24	5,3	7,7
2,86	63	13,9	21,7
4,29	88	19,5	41,2
5,71	94	20,8	61,9
7,14	97	21,5	83,4
8,57	67	14,8	98,2
10	8	1,8	100
Total	452	100	

Gràfic i taula 19.8.: Resultats Qualificació coneixements

El gràfic i taula 19.8. informen de la mitjana de qualificació vers el coneixement sobre sexualitat a partir de les respostes a les set preguntes, és a dir, de la C1 a la C7. El mètode de càlcul ha estat el següent: s'ha adjudicat un punt per a cada pregunta contestada correctament i posteriorment s'ha traslladat la puntuació a una escala de 0 a 10.

Podem observar que les puntuacions més destacades es situen entre el 4.25, 5,75 i 7.14. Al realitzar la mitjana entre totes les qualificacions i les seves respectives freqüències podem concloure que la mitjana de coneixements dels 452 adolescents enquestats ha estat de 5,47.

3.1.2.- ANÀLISI ENQUESTA ADULTS

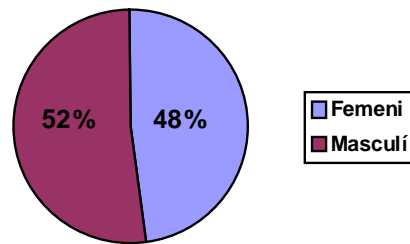
L'enquesta destinada als adults ha estat analitzada de manera individual, pregunta per pregunta, i relacionada amb respostes de les enquestes dels adolescents per extreure una informació més detallada i sobre els punts de vista respecte la sexualitat i l'educació sexual.

3.1.2.1.- ANÀLISI ENQUESTA ADULTS INDIVIDUAL

En aquest apartat analitzaré les enquestes de manera individual, és a dir, la informació específica de cada pregunta resposta.

20.- Distribució segons el sexe:

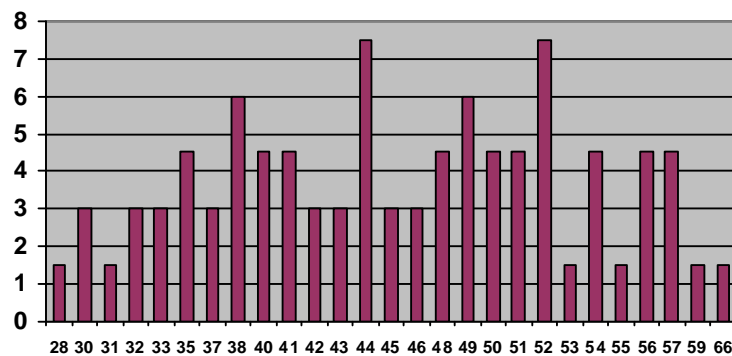
Sexe		
	Freqüència	%
Femení	32	47,8
Masculí	35	52,2
Total	67	100

Gràfic i taula 20: Distribució per sexe

En el gràfic i la taula 20 es representa el nombre d'enquestes d'adults distribuïdes segons el sexe, els quals, resulten 32 dones (47.8%) i 38 homes (52.2%), amb un total de 67 persones enquestades.

21.- Distribució segons l'edat:

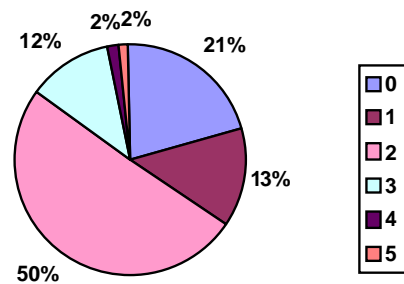
Edat		
Edat	Freqüència	%
28	1	1,5
30	2	3
31	1	1,5
32	2	3
33	2	3
35	3	4,5
37	2	3
38	4	6
40	3	4,5
41	3	4,5
42	2	3
43	2	3
44	5	7,5
45	2	3
46	2	3
48	3	4,5
49	4	6
50	3	4,5
51	3	4,5
52	5	7,5
53	1	1,5
54	3	4,5
55	1	1,5
56	3	4,5
57	3	4,5
59	1	1,5
66	1	1,5
Total	67	100

Gràfic i taula 21: Distribució per edats

En el gràfic i la taula 21 representen el nombre total d'enquestes d'adults distribuïdes segons les edats. Com es pot apreciar han estat distribuïdes entre adults de 28 i 66 anys. La mitjana d'edat va ser de 45 anys.

22.- Distribució segons el nombre de fills:

Nombre de fills		
	Freqüència	%
0	14	20,9
1	9	13,4
2	34	50,7
3	8	11,9
4	1	1,5
5	1	1,5
Total	67	100

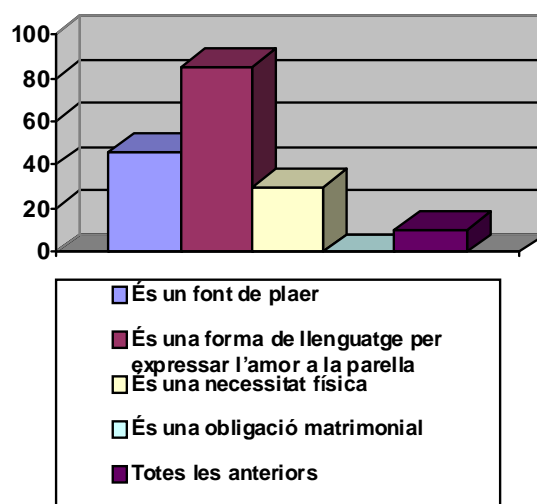

Gràfic i taula 22: Distribució per nombre de fills

El gràfic i la taula 22 representen el nombre de d'enquestes d'adults distribuïdes segons el nombre de fills. Podem observar que el nombre més representatiu de fills en les famílies enquestades és de dos fills, amb un 50,7%. Aquesta xifra no és sorprenent ja que aquesta representació ja es corrent en la societat espanyola actual. Segueixen per importància aquelles famílies sense fills amb un 29,9%, d'un fill amb un 13,4%, de tres fills amb un 11,9% i per últim, i minoritàriament, aquelles famílies amb quatre o cinc fills, amb un 1,5% cadascuna.

23.- Resultat pregunta 1:

Què és per tu la teva sexualitat?		
	Freqüència	%
És un font de plaer	31	46,3
És una forma de llenguatge per expressar l'amor a la parella	57	85,1
És una necessitat física	20	29,9
És una obligació matrimonial	0	0
Totes les anteriors	7	10,4
Total	67	100

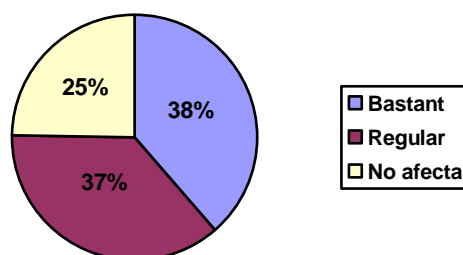
Gràfic i taula 23: Resultats pregunta 1

El gràfic i la taula 23 representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta 1: "Què és per tu la teva sexualitat? Com la vius? La consideres important?",

la qual es podien triar diverses opcions. Observem majoritàriament que l'opció més triada pels adults és bàsicament "És una forma de llenguatge per expressar l'amor a la parella" amb un 85,1%. Segueix amb importància "És una font de plaer" amb un 46,3%, "És una necessitat física" amb un 29,9% i per últim "Totes les anteriors" amb un 10,4%. S'ha de remarcar que com a opció individual cap adult ha escollit la opció "És una obligació matrimonial".

24.- Resultat pregunta 2:

En quina mesura creus que afecta l'edat al sexe?		
	Freqüència	%
Bastant	25	38,5
Regular	24	36,9
No afecta	16	24,6
Total	65	100
No contestat	2	
Total	67	

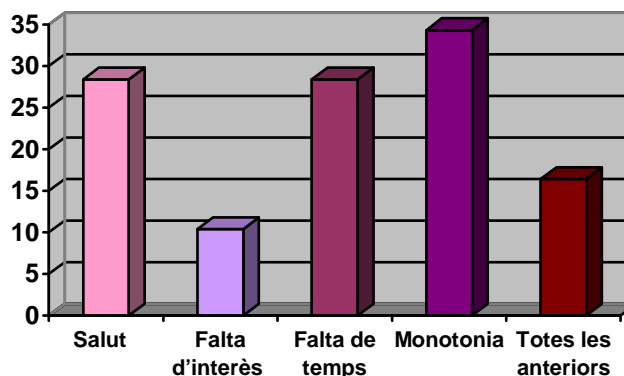

Gràfic i taula 24: Resultats pregunta 2

El gràfic i la taula 24 representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta 2: "En quina mesura creus que afecta l'edat al sexe?". Podem observar que les opcions que s'han donat mostren un percentatge bastant semblant. L'opció "bastant" és pot considerar la més representativa amb un 38,5%, l'opció "regular" amb un 36,9% i l'opció menys representativa, "no afecta", amb un 24,6%.

25.- Resultat pregunta 2.1.:

L'edat afecta al sexe per...		
	Freqüència	%
Salut	19	28,4
Falta d'interès	7	10,4
Falta de temps	19	28,4
Monotonia	23	34,3
Totes les anteriors	11	16,4
Total	67	100

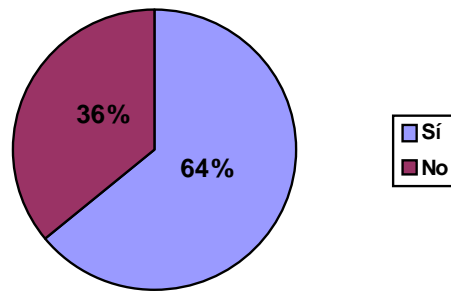
Gràfic i taula 25: Resultats pregunta 2.1.

El gràfic i la taula 25 representa el percentatge de les diferents opcions de la subpregunta de l'apartat 2, el 2.1.: "Creus que es degut algun fet en concret que l'edat

afecti al sexe?", la qual es podien triar diverses opcions. Podem observar que l'opció més destacada pels adults ha estat a causa de la "monotonia" amb un 34.3%. Segueixen per importància "salut" i "falta de temps" amb un 28.4% cadascuna, "totes les anteriors" amb un 16.4% i per últim, amb un 7% per "falta d'interès".

26.- Resultat pregunta 3:

Parles o has parlat amb els teus fills/es sobre sexualitat (els seus dubtes, inquietuds, relacions...)		
	Freqüència	%
Sí	37	63,8
No	21	36,2
Total	58	100
No contestat	9	
Total	67	

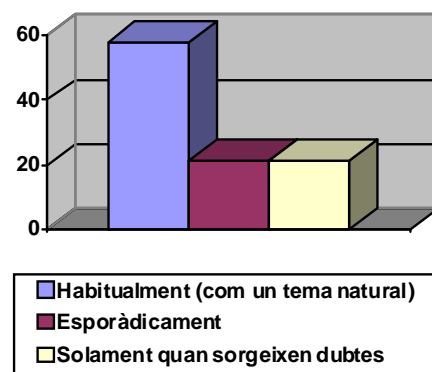

Gràfic i taula 26: Resultats pregunta 3

El gràfic i la taula 26 representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta 3: "Parles o has parlat amb els teus fills/es sobre sexualitat (els seus dubtes, inquietuds, relacions...)". Podem observar que 37 adults (63,8%) tracten els temes de sexualitat amb els seus fills. En canvi, 21 adults (36,2%) no parlen d'aquests temes amb els seus fills. Del total nou persones no han respòs la pregunta, segurament perquè no tenen fills.

27.- Resultat pregunta 3.1:

Amb quina freqüència parles o has parlat amb els teus fills/es sobre sexualitat?		
	Freqüència	%
Habitualment (com un tema natural)	22	57,9
Esporàdicament	8	21,1
Solament quan sorgeixen dubtes	8	21,1
Total	38	100
No contestat	29	
Total	67	

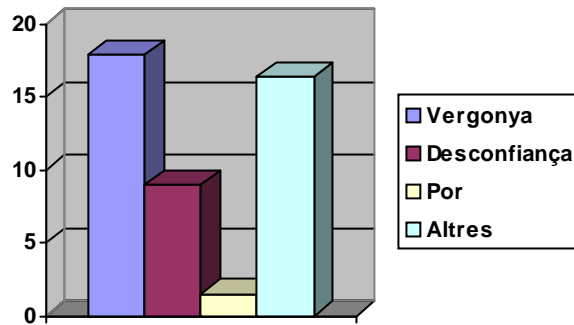
Gràfic i taula 27: Resultats pregunta 3.1.

El gràfic i la taula 27 representa el percentatge de les diferents opcions de la subpregunta de l'apartat 3, el 3.1.: "Si parles amb els teus fills de temes sobre

sexualitat, amb quina freqüència?”. Podem observar que l'opció més destacada ha estat “habitualment (com un tema natural)” amb un 57.9%. Segueixen per importància i amb el mateix percentatge “esporàdicament” i “solament quan sorgeixen dubtes” amb un 21.1%. Del total, 29 adults no han respost aquesta pregunta, fet que justifica la resposta de la pregunta anterior.

28.- Resultat pregunta 3.2.:

Si no parles o has parlat amb els teus fills/es sobre sexualitat, per què creus que passa?		
	Freqüència	%
Vergonya	12	17,9
Desconfiança	6	9
Por	1	1,5
Altres	11	16,4
No contestat	37	
Total	67	100

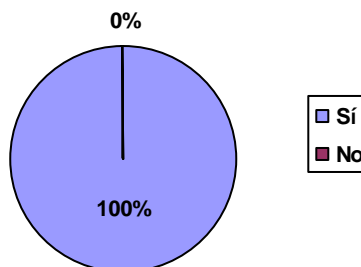

Gràfic i taula 28: Resultats pregunta 3.2.

El gràfic i la taula 28 representa el percentatge de les diferents opcions de la subpregunta de l'apartat 3, el 3.2.: “Si no parles o has parlat amb els teus fills/es sobre sexualitat, per què creus que passa?”. Podem observar que l'opció per “vergonya” ha estat la més representativa amb un 17,9%, conjuntament, amb l'opció “Altres”³⁵ amb un 16,4%. Segueixen per importància, per “desconfiança” amb un 9% i per últim, per “por” amb un 1,5%. Del total, 37 adults no han respost aquesta pregunta, fet que justifica la resposta de la pregunta 3.³⁶

29.- Resultat pregunta 4:

Trobaries correcte i didàctic que s'impartissin classes i/o xerrades sobre educació sexual als centres educatius?		
	Freqüència	%
Sí	67	100
No	0	0
Total	67	

Gràfic i taula 29: Resultats pregunta 4

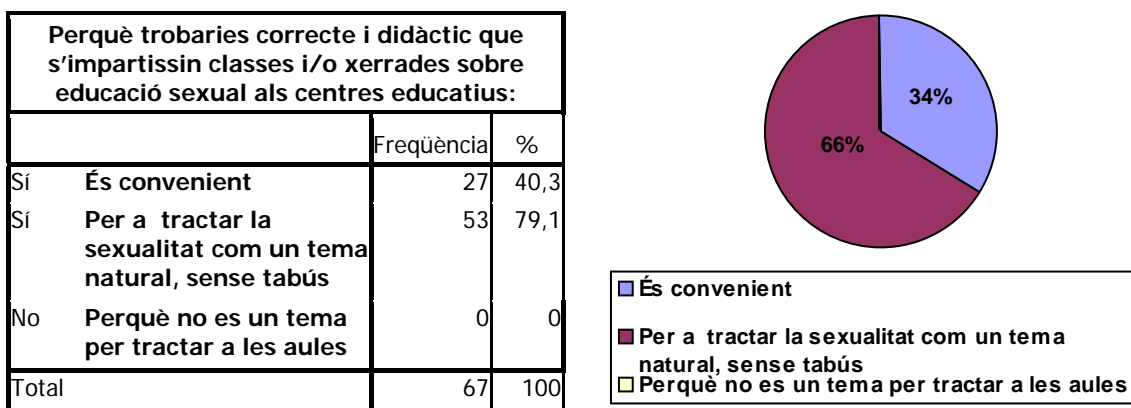
³⁵ Vid, Annex, p. 34, per una informació més detallada sobre les opcions que han donat com a “Altres”.

³⁶ Vid. p. 46, gràfic i taula 26 .

El gràfic i la taula 29 representa el percentatge de les diferents opcions de la pregunta 4: "Trobaries correcte i didàctic que s'impartissin classes i/o xerrades sobre educació sexual als centres educatius?". Podem observar clarament que els 67 adults (100%) que han respòs l'enquesta han contestat "Sí" aquesta pregunta.

30.- Resultat pregunta 4.1:

Gràfic i taula 30: Resultats pregunta 4.1.

El gràfic i la taula 30 representa el percentatge de les diferents opcions de la subpregunta de l'apartat 4, el 4.1.: "Per què trobaries correcte i didàctic que s'impartissin classes i/o xerrades sobre educació sexual als centres educatius?", la qual es podien triar diverses opcions. Podem observar que les respostes més representatives són afirmatives i donen com a motiu: "Per a tractar la sexualitat com un tema natural, sense tabús" amb un 79,1% i "Perquè és convenient" amb un 40,3%. Cap adult ha respòs "Perquè no es un tema per tractar a les aules", fet que justifica la resposta de la pregunta anterior.³⁷

³⁷ Vid. p. 47, gràfic i taula 29.

CONCLUSIONS

Després d'haver elaborat aquest treball de recerca: investigat, ampliat els meus coneixements i analitzat les diverses enquestes realitzades en la part pràctica, he obtingut diverses conclusions que finalitzaran el meu treball.

Principalment, com he explicat en la Introducció Metodològica, un dels principals objectius que vaig plantejar-me va ser analitzar si s'hauria d'invertir en educació sexual. Una vegada estudiats els resultats obtinguts al llarg de l'anàlisi de les enquestes, he pogut concloure que la meua resposta és afirmativa. Actualment, la mitjana sobre coneixements sexuals entre els adolescents (de 13 a 21 anys) es situa al 5,47. Personalment, considero que aquesta puntuació és molt inferior per a poder considerar que els adolescents tenen bons i suficients coneixements sexuals. Principalment, per aquest motiu, crec que actualment és necessària una educació sexual completa en tots els àmbits (familiar, social, escolar i personal), ja que una bona educació sexual farà al nen i/o l'adolescent més lliure, complet i amb més capacitat d'acceptació i de reconeixement vers la pròpia conducta sexual. A més, la sexualitat no és extrínseca a l'ésser humà, sinó tot el contrari, la sexualitat es manifesta durant tota la vida, ja sigui des de l'emotivitat, el plaer, la reproducció o la conducta, i forma part del nostre creixement com a éssers sexuats. D'altra banda, la proposta d'una possible educació sexual ha estat recolzada per la majoria d'adolescents i adults enquestats, amb un 96% i 100% de vots a favor, respectivament. Realment ha estat una opció molt acceptada pels diversos grups i,

personalment, ha estat gratificant. Aquest fet ha sigut sorprenent, degut a que els mateixos enquestats que han obtingut un nivell baix en continguts sexuals i que han recorregut (i recorren) als seus amics i/o parella per compartir les seves vivències s'han adonat que és més positiu i favorable rebre aquesta educació a partir de fonts especialitzades (psicòlegs, ginecòlegs, sexòlegs...).

Amb la realització d'aquest treball de recerca he pogut constatar de manera més ferma el paper tabú que adquireix la sexualitat en la nostra cultura. Fins al punt, de concloure que els adolescents enquestats manifesten que no parlen en el seu ambient més proper, el familiar, de les seves inquietuds i dubtes sexuals a causa de la vergonya. També he arribat aquesta conclusió a partir de l'estudi del funcionament de l'educació sexual en altres països. On he pogut comprovar que l'educació sexual d'aquests és molt més avançada, completa i natural que la que ofereix el nostre país, on encara exerceix de manera extraescolar. Per exemple, l'educació sexual impartida a països com Suècia és transparent i espontània en tots els seus àmbits, en canvi, Catalunya parteix d'una educació, sobretot escolar, molt simple i generalitzada. On aquesta comença explicant a parvulari les diferències anatòmiques entre home i dona, a cinquè de primària (entre els 9-10 anys) la reproducció humana i fins a mitjans del segon cicle de l'ESO no ofereix xerrades esporàdiques més àmplies sobre el tema. I les famílies i la societat catalana opten pel mateix paper? He pogut concloure que des de la perspectiva materna i paterna la sexualitat es tractada de manera natural, sense tabús, per la majoria. Tot i que, haig de remarcar que aquesta conclusió és incerta degut a que els adolescents l'han respòs contràriament.

D'altra banda, m'ha sorprès l'anticipació de la data d'inici de la pràctica de les relacions sexuals completes entre els adolescents practicants. Cal dir, que la societat en comparació a uns anys anteriors ha avançat i crescut en tecnologia, economia, etc. Aquest fet és possible que afecti entre els adolescents, els quals, cada vegada més, volen anticipar les seves conductes en relació a la seva edat. Tot i no esdevenir un percentatge molt representatiu (36'4%) en relació als adolescents enquestats, s'ha d'especificar que la mitjana d'aquests es situa al voltant dels 15 anys.

Per finalitzar, m'agradaria concloure que una bona educació sexual és sana i prevé al nen i/o adolescent d'una possible pràctica errònia o incorrecta de la seva sexualitat i vida sexual. Alhora genera una acceptació cap al propi cos i la del possible

company/a, establint un millor lligam entre les relacions sexuals, o no, que pugui viure la persona al llarg de cada etapa. Faig aquest matís perquè un dels objectius essencials que vaig proposar-me per a l'acompliment d'aquest treball de recerca va ser aclarir l'idea referent aquest concepte i les seves relacions. Una de les més importants va ser adonar-me'n del perjudicial que podia ser el desconeixement sexual, i així ha estat. Recolzo l'educació, ja que sense aquesta l'ésser humà queda mancat de coneixement. S'ha demostrat que l'absència d'informació i d'ensenyament sexual dificulta el coneixement i reconeixement del propi cos, els seus canvis, creixement, necessitats... i obstaculitza l'expressió lliure de sentiments i opinions davant la societat i l'entorn més pròxim, impedit gaudir-se i estimar-se un tal com és.

Finalment, pregunto i proposo: "eduquem sexualment?".

BIBLIOGRAFIA

LLIBRES

- ALSIUS, Salvador: *Catalunya Sexual*, Barcelona, La Campana, 2006.
- BERDÚN, Lorena: *¿Cómo le explico eso?*, Madrid, Aguilar, 2003.
- BOIX, Frederic: *De la repressió a la psicopedagogia sexual*, Barcelona, Nova Terra, 1977.
- CALVO, Carmen: *Yo soy una niña ¿y tú?*, Madrid, Guías, 1998.
- DEL HAYO, Josep: *Sexualitat I*, Barcelona, Proa, 1985.
- DEXEUS, Santiago i FARRÉ, Jose M.^a: *La mujer, su cuerpo y su mente*, Madrid, Temas de hoy, 1994²
- FERRES, Ferran: *L'educació sexual a preescolar i E.G.B*, Barcelona, CEAC, 1986.
- FONT, Pere: *Pedagogia de la sexualitat*, Barcelona, Graó, 1990.
- GIOMMI, Roberta i PERROTTA, Marcello: *Programa de educación sexual*, Barcelona, Everest, 1999³
- GRAU, Elisa; ABELLA, Encarna i VALLA-LLOBET, Carme a: *Viure plenament la sexualitat*, Barcelona, Pòrtic, 1997
- HERNÁNDEZ DEL RÍO, Carmen: *Educación sexual para niños y niñas de 0 a 6 años*, Madrid, Narcea, 2008.
- MAYLE, Peter: *D'on venim*, Barcelona, Beascosa, 2004.
- LEJEUNE, C: *L'éducation sexuelle en milieu scolaire*, París, Casterman, 1980.
- LÓPEZ, Félix: *Guía didáctica del profesorado*, [s.II.], [s.e], [s.a].

- LÓPEZ, Nieves: Curso de educación afectivo-sexual, Coruña, Netbiblo, 2003.
- MARTÍNEZ, Gerard i SOLERO, Elisabeth: *Sexualitat Jove*, Barcelona, Octaedro, 2006.
- MIRADA, Antoni i VALLS-LLOBET, Carme: *Donar vida als anys*, Pòrtic, Barcelona, 1997.
- MOLERO, Francisca: *Sexe Jove*, Barcelona, Marge Books, 2008.
- REINISCH, June i BEASLEY, Ruth: *Nuevo Informe Kinsey sobre Sexo*, Barcelona, Paidós, 1992.
- RYCHLOWSKI, Bruno: *Sexo y Sexualidad*, Buenos Aires, 1970.
- SOTO, Juan: *Curso de Educación Afectivo-Sexual para educadores/as*, Madrid, Arestil, 2001³
- SHERE, Hite i GARCÍA, Tomas: *Informe Hite: informe de la sexualidad femenina*, Madrid, Punto de Lectura, 2002.

DIARIS I REVISTES

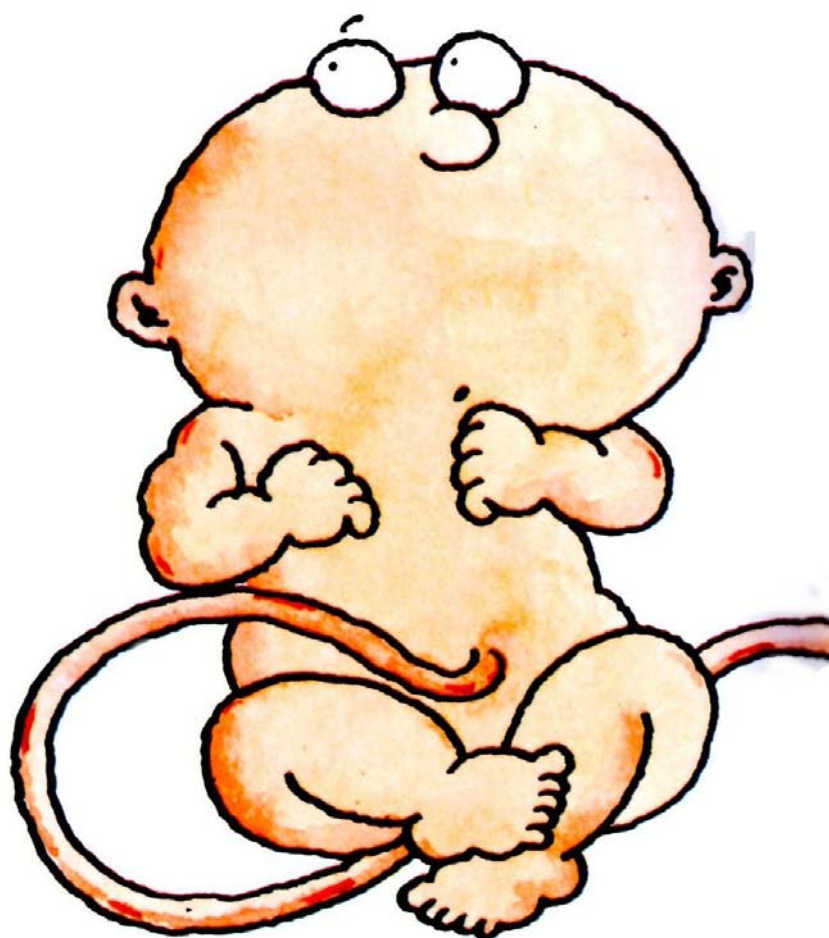
- ABRIL, Guillermo: *"El sexo en tiempos revueltos"*, *El País Semanal*, núm. 1703, 17 de maig de 2009, p. 38.
- CADENES, Núria: *"Multiorgàsmiques! L'alliberament del plaer femení"*, *El Temps*, núm. 1335, 12 de gener de 2010, p. 18-25.
- GUIX, Xavier: *"¿Importa o no importa el sexo?"*, *El País Semanal*, 4 de gener de 2009, p. 22.
- NICOLE, Yaritzza: *"Más de 350.000 adolescentes están en riesgo de embarazo no deseado"*, *Diari de Tarragona*, núm. 8063, 24 de setembre de 2009, p. 28.
- P. MOLINA i H. MARIÑO: *"Polémica por un taller de educación sexual para jóvenes"*, *Público*, núm. 773, 12 de novembre de 2009, p. 31.
- VIGARIO, David: *"La Junta extremeña, "orgullosa" de fomentar la masturbación"*, *El Mundo*, núm. 7.269, 12 de novembre de 2009, p. 12.

PÀGINES WEB

- www.sexejoves.gencat.net

ANNEX

Eduquem sexualment?

Àrea: Ciències Socials
Promoció: 2008-2010

ÍNDEX

ANNEX	2
1. ANNEX I: Ampliació teòrica	2
1.1.- ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ	2
1.2.- EDUCADORS SEXUALS.....	3
1.2.1.- ELS PARES COM A EDUCADORS SEXUALS.....	5
1.2.2.- L'ESCOLA COM A EDUCADORA SEXUAL	5
1.2.3.- LA SOCIETAT COM A EDUCADORA SEXUAL.....	6
1.2.4.- L'AUTOEDUCACIÓ SEXUAL.....	6
1.3.- L'EDUCACIÓ SEXUAL A ALTRES PAÏSOS D'EUROPA.....	7
1.3.1.- L'EDUCACIÓ SEXUAL A FRANÇA	7
1.3.2.- L'EDUCACIÓ SEXUAL A ALEMANYA.....	8
1.3.3.- L'EDUCACIÓ SEXUAL ALS PAÏSOS BAIXOS	9
1.3.4.- L'EDUCACIÓ SEXUAL A BÈLGICA	10
1.3.5.- L'EDUCACIÓ SEXUAL A DINAMARCA.....	10
1.3.6.- L'EDUCACIÓ SEXUAL A SUÈCIA.....	11
2. ANNEX II: Ampliació pràctica.....	14
2.1.- MODELS ENQUESTES	14
2.1.1.- MODEL ENQUESTA ADOLESCENTS	14
2.1.2.- MODEL ENQUESTA ADULTS.....	17
2.2.- AMPLIACIÓ ANÀLISI ENQUESTES.....	19
2.2.1.- ANÀLISI ENQUESTA ADOLESCENTS PER RELACIONS.....	19
2.2.2.- ANÀLISI ENQUESTA ADULTS PER RELACIONS.....	26
2.2.3.- AMPLIACIÓ ANÀLISI ENQUESTES ADOLESCENTS.....	28
2.2.4.- AMPLIACIÓ ANÀLISI ENQUESTES ADULTS.....	35

ANNEX

Per poder donar una informació addicional, complementaria i especialitzada sobre la sexualitat i l'educació sexual he cregut convenint introduir aquest apartat al meu treball de recerca. El qual ha estat dividit en dos apartats simbòlics: "l'Annex I", especialitzat en l'àmbit teòric i "l'Annex II" en què es treballa l'ampliació pràctica.

1. ANNEX I: Ampliació teòrica

1.1.- ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Actualment, gràcies a les noves tecnologies la facilitat per obtenir informació és àmplia. La majoria de persones disposen d'equipaments informàtics, Internet, televisió, revistes... per extreure-hi tot tipus de recerca.

La facilitat d'aquesta cerca no sempre compensa els continguts que aporta, ja que, la majoria de vegades aquests són erronis i mal interpretats pel receptor.

Per tant, la informació sobre la sexualitat a causa de les noves tecnologies pot arribar per camins ben diferents, sovint amb missatges poc comprensibles i contradictoris. Normalment, aquesta informació no contempla la importància del procés d'aprenentatge i els incidents que poden ocórrer al llarg de la vida.

La publicitat, Internet, el cinema, les revistes per a joves... estan plenes de missatges sobre la sexualitat que moltes vegades poden proporcionar informació correcta, però alhora també poden generar confusió. Sovint la informació proporcionada és molt superficial i poc didàctica. Tracten, sobretot, el plaer centrat exclusivament amb una relació genital i/o fent referència a la part més negativa de les relacions sexuals, com l'embaràs no desitjat, la irresponsabilitat, les malalties de transmissió sexual, les drogues, etc.¹

Pel que fa a la sexualitat la informació és molt important, ja que és el primer esgraó per ajudar a reduir la incertesa, els dubtes i començar actuar amb consciència. Tot i que, al llarg del creixement és necessari anar contrastant amb els altres (la família, la parella, l'escola, els amics...) de manera continuada sobre els dubtes i les inquietuds en relació a la sexualitat. Aquest fet és important, ja que, la manera de viure i expressar la nostra sexualitat va variant al llarg de la nostra existència, depenent de factors com: la situació en la que vivim, l'edat, la societat, les relacions... o ja sigui perquè parlar de sexualitat és parlar de relacions sexuals, enamorament, amor, desamor, erotisme, descobriment... és parlar de la vida, l'essència de tot plegat. La sexualitat no és un tema aliè a nosaltres, tot el contrari, realment som éssers sexuats des del moment en que naixem.

1.2.- EDUCADORS SEXUALS

Com s'ha explicat anteriorment, la comunicació és un instrument indispensable pel bon coneixement sobre la sexualitat i també per a poder exercir relacions sexuals satisfactòries. En aquest punt, els educadors/es juguen un paper fonamental en l'aprenentatge de l'ésser sexual. La informació ha d'estar integrada en l'educació de cada individu des de diferents àmbits: el familiar, l'escolar i el social. Tenint en compte que un mateix ha de ser el primer explorador i descobridor del seu propi cos i les seves sensacions, mitjançant la masturbació², el tacte, la recerca d'informació... és a dir, coneixent i reconeixent què és allò característic i únic del propi cos.

---

¹ Basat en MOLERO, Francisca: *Sexe Jove*, Barcelona, Marge Books, 2008, p. 12.

² Recentment, la Junta de Extremadura ha iniciat uns "tallers de masturbació" per a joves amb el títol "El placer está en tus manos". En aquest espai es fomenta la masturbació sana, es proporcionen diverses adreces d'interès, la resolució dels principals dubtes dels joves i l'obtenció de joguets sexuals. Consultar a: VIGARIO, David: "La Junta extremeña, "orgullosa" de fomentar la masturbación", *El Mundo*, núm. 7.269, 12 de novembre de 2009, p. 12; p.

Els educadors/es són els especialitzats en desenvolupar la tasca educativa, no solament en l'àmbit sexual, sinó en altres aspectes de la vida i la formació de l'individu que hi siguin relacionats.

L'educador/a no ha de caure en l'error de centrar únicament el tema en les relacions sexuals enteses exclusivament com relacions coitals, genitals o en l'ús dels mètodes anticonceptius; ni prevenció de riscos (embarassos no desitjats³ i/o malalties de transmissió sexual). Tot i que aquests siguin aspectes molt importants per a una vida sexual sana i positiva, l'educació ha d'anar molt més enllà, sobretot si el que es cerca és una educació integral; global per a cada persona. Ha de ser una educació que persegueixi la integració de diversos valors, que sigui respectuosa amb les diferències, que permeti conèixer quin és el funcionament del propi cos i, fins i tot, fins on ens sigui possible, el de la nostra parella, coneixent d'aquesta manera quins són els nostres sentiments, emocions i vivències com éssers sexuals.⁴

L'educador/a ha de ser flexible amb cada ésser humà i adaptar-se a l'àmbit i el que demana en cada moment cada individu o grup. Aquesta flexibilitat és important pel fet que cada ésser sexual té una manera característica de viure i expressar la seva sexualitat en cada etapa de la seva vida. D'altra banda, cada persona té diferents maneres de manifestar la seva sexualitat a través de l'erotisme, la sensibilitat, l'amor... i de comportaments diferents referents a la seva relació amb els homes i les dones; tenint conductes homosexuals, heterosexuals o bisexuals.

Per tant, l'educador/a haurà de mantenir en tot moment una actitud objectiva i raonable dels fets que exposa, sent partidari de transmetre uns valors determinats, com el respecte i la llibertat.

L'educador/a ha de tenir present el desenvolupament de cada individu en la seva etapa evolutiva: la infantesa, l'adolescència, l'edat adulta i la vellesa. Sent conscient, a la vegada, que cada ésser humà té la seva pròpia biografia, és a dir, les seves pròpies vivències, aprenentatges, emocions, sentiments... i s'han de respectar.

MOLINA i H. MARIÑO: *"Polémica por un taller de educación sexual para jóvenes"*, *Público*, núm. 773, 12 de novembre de 2009, p. 31.

³ Cf. NICOLE, Yaritz: *"Más de 350.000 adolescentes están en riesgo de embarazo no deseado"*, *Diari de Tarragona*, núm. 8063, 24 de setembre de 2009, p. 28.

⁴ Elaborat a partir de SOTO, Juan: *Curso de Educación Afectivo-Sexual para educadores/as*, Madrid, Arestil, 2001³, p. 12 i 13.

1.2.1.- ELS PARES COM A EDUCADORS SEXUALS

Els pares són els primers educadors dels seus fills, sobretot durant els primers anys de la infància. Principalment perquè són un model de comportament a seguir majoritàriament fins a l'entrada de l'adolescència. Sovint s'imiten les actituds, la conducta i el pensament dels adults més propers, normalment els pares. Aquest fet és molt significatiu ja que del seu comportament dependrà els rols sexuals i part de la personalitat del nen i/o adolescent en un futur. Per tant, és important que els pares siguin conscients d'aquest aspecte i mostrin actituds racionals, premeditades i serenes. A més, han d'adoptar un paper actiu i no quedar-se al marge de temes que requereixen atenció per als fills, com la sexualitat. En aquest moment la comunicació ocupa un paper indispensable per a una bona relació i educació. Els pares que adoptin actituds de comprensió, proximitat i naturalitat respecte l'educació sexual o no, amb els seus fills, ajudaran a facilitar al nen i/o a l'adolescent la comprensió de la pròpia sexualitat i possiblement a resoldre bona part dels seus dubtes i inquietuds sexuals. En resum, una "bona educació" en el marc familiar pot ser definitiva de cara a evitar un important nombre de casos problemàtics (incomprensió, negació, incomunicació...) i afrontar correctament les situacions de risc derivades de la pràctica sexual.

1.2.2.- L'ESCOLA COM A EDUCADORA SEXUAL

L'escola és una de les principals institucions socials educatives, i com a tal, té un paper molt representatiu en l'educació de la persona a diferents nivells: el social, el cultural, el religiós... A més, l'escola, dins la seva tasca educativa global, té una tasca específica de la qual no es pot despendre: la informativa. La informació que ha d'aportar ha de ser objectiva, realista i àmplia sobre el tema que tracti, incloent temàtiques que estiguin al marge de les matèries clàssiques; com potser, parlar de sexualitat.

L'escola ha d'educar tenint en compte una sèrie de valors morals, sense imposar-los, i per aquest motiu, ha de ser conscient dels canvis que es produeixen en les diferents etapes de l'alumnat (infantesa, pubertat i adolescència). Per tant, seria necessari una intervenció de l'escola cap als diferents temes que engloben i són d'interès durant les diverses edats (el descobriment de la sexualitat, els canvis en

l'adolescència, la prevenció de riscos i malalties de transmissió sexual...). No s'ha de malentendre que la funció educativa de l'escola sigui única i irreversible, sinó que sovint fa de recolzament pel creixement de la persona de manera paral·lela a l'educació que es pugui rebre en l'àmbit familiar.

1.2.3.- LA SOCIETAT COM A EDUCADORA SEXUAL

La societat és el conjunt d'individus que comparteixen una cultura, unes conductes, un pensament i una ideologia dins d'una mateixa comunitat. Per tant, la societat regeix un paper destacat en el comportament que assumeix l'individu, ja que, sovint la pròpia societat estableix uns models de conducta a seguir.

A Catalunya, com a regió que pertany al territori cultural occidental es segueix considerant la sexualitat com un dels principals temes tabús. Aquest fet és negatiu perquè dificulta tractar aquest aspecte de manera natural i alhora impedeix el progrés. A més, freqüentment, la societat i els mitjans de comunicació distorsionen la realitat sobre aquest tema i utilitzen eufemismes, és a dir, fan ús d'un llenguatge "groller" o "incorrecte" per referir-se a diversos aspectes sobre temàtica sexual. D'aquesta manera és dificulta encara més el progrés i la possibilitat de començar a tractar la sexualitat des d'un altre punt de vista més natural i, fins i tot, humà. Als nens i/o adolescents els perjudica negativament, de manera que sovint consideren la pròpia sexualitat com a "bruta" i privada, fins el punt, de no compartir les seves vivències i dubtes amb les persones més properes i alhora fiables.

En aquest sentit la societat es troba enrederida respecte altres països com Suècia, on ja consideren des de fa anys la sexualitat com un tema a tractar en qualsevol àmbit i de forma corrent.⁵

1.2.4.- L'AUTOEDUCACIÓ SEXUAL

Com s'ha citat amb anterioritat, és important que un mateix vagi descobrint-se al llarg de la vida i de cada etapa. Nosaltres mateixos som qui acabem decidint com volem viure la pròpia vida, per tant, com esperem viure la nostra sexualitat i vida sexual. Per viure-la satisfactòria i còmodament hem de ser conscients del nostre cos i

---

⁵ Aquest aspecte s'explicarà detalladament més endavant. *Vid.* p. 10.

de les sensacions que recorren per ell: descobrint-nos i comprenent-nos el màxim possible.

És cert que l'ambient i la societat en la que vivim posa inconvenients per expressar lliurement els propis sentiments, però no obstant no hem de deixar de comunicar-nos amb les persones més properes. D'aquesta manera aconseguirem una relació més pròxima i satisfactòria amb nosaltres mateixos i amb les nostres relacions. La negació de la pròpia sexualitat pot tenir una sèrie de repercussions negatives vers la pròpia personalitat com: la incomprensió, l'aïllament, l'ira, la culpabilitat, l'ansietat o les preocupacions excessives que poden interferir en la capacitat de gaudir de forma plaent la sexualitat.

1.3.- L'EDUCACIÓ SEXUAL A ALTRES PAÏSOS D'EUROPA⁶

En aquest apartat s'exposarà l'enfocament que donen altres països d'Europa a l'educació sexual a nivell legislatiu, cultural i històric, principalment en l'àmbit escolar. Concretament el països escollits formen part de l'Europa Occidental i són els més representatius de la variada gama de models d'educació sexuals que hi ha a cada regió.

1.3.1.- L'EDUCACIÓ SEXUAL A FRANÇA

L'educació sexual escolar té a França una data fonamental: el 23 de juliol de 1973, on es va publicar l'anomenada "Circular Fontanet" que estableix les línies generals d'introducció de la informació sexual a les escoles. D'altra banda, durant aquest any es va crear un Consell Superior de la Informació Sexual, Regulació de Naixements i l'Educació familiar, depenent del Ministeri de Sanitat, que proposava "les mesures que s'han de prendre per afavorir la informació, per a promoure l'educació sexual dels joves respecte als pares, per a recolzar les activitats de formació i perfeccionament d'educadors especialistes en aquestes matèries".⁷ S'ha d'especificar que la "Circular Fontanet" estableix una diferència entre la Informació Sexual i l'Educació Sexual. La primera d'elles s'introdueix en el programa obligatori escolar amb determinades

---

⁶ Confeccionat a partir de FERRES, Ferran: *L'educació sexual a preescolar i E.G.B.*, Barcelona, CEAC, 1986, p. 42-59.

⁷ LEJEUNE, C: *L'éducation sexuelle en milieu scolaire*, Paris, Casterman, 1980, p. 21. Citat a: FERRES, Ferran, *op. cit.*, p.44.

limitacions i temes per curs. La segona, en canvi, es desenvolupa de manera extraescolar.

Referent a la informació que s'inclou en els programes escolars la podem estructurar de la següent manera:

1. *"L'école élémentaire"* (l'anomenada "Primària"): on no hi ha un programa fixa, sinó que simplement es tracta de respondre a les qüestions que exposin els alumnes sobre la sexualitat.
2. *"L'école secondaire"* (l'anomenada "Secundària"): en aquesta etapa hi ha una diferenciació clara depenen del curs que es tracti, i no tant de la institució. S'estructura així:
  - Primer i segon: Fecundació i psicologia sexual.
  - Tercer: Malalties de transmissió sexual i principis de contracepció.
  - Quart: Funció dels òrgans genials, maternitat i desenvolupament embrionari.
  - Cinquè i sisè: Reproducció humana integrada en el món animal i vegetal.

Actualment, a causa d'una reforma feta l'any 1979, s'han ampliat les hores de dedicació a aquestes matèries per curs i any. Com la introducció dels "principis de contracepció", ja que en èpoques anteriors no havia estat una temàtica descoberta i reconeguda.

El Ministeri també estableix unes orientacions personals per tractar aquests temes o altres temes amb els alumnes. Tot i que, l'organització de les sessions es deixa en mans dels centres és vetlla, en general, per una organització multidisciplinària.

1.3.2.- L'EDUCACIÓ SEXUAL A ALEMANYA

Algunes de les dades històriques que il·lustren el procés legislatiu fins l'actualitat són: el 1949 amb la publicació d'unes "Directrius per a la pedagogia sexual" per Land d'Hamburg i al 1959 el Land de Berlín publicà unes directrius sobre la introducció de l'educació sexual a les escoles, ampliadades posteriorment al 1962. Aquestes institucions constitueixen el marc legal i pedagògic en el qual s'haurien de desenvolupar els programes d'educació sexual. A l'any 1969 es publicà un llibre com a

material de suport per a dur a terme les recomanacions aprovades per la R.F.A. S'ha de destacar que, principalment, l'enfocament de la matèria d'educació sexual ha estat fonamentalment exercida des del punt de vista biològic i tècnic.

La distribució d'aquesta educació es divideix en una estreta col·laboració entre professors i pares, repartint-se la responsabilitat encara que atorgant a l'escola, sobretot, un paper de suport a la família.

Tot i l'obligació d'establir programes d'educació sexual, no compromet necessàriament els professors. D'aquesta manera, tenen l'opció de desentendre's d'aquesta qüestió.

Els continguts per cursos es distribueixen de la manera següent:

- Primer curs (6 anys): Coneixement de les diferències entre sexes i fets relacionats amb la maternitat.
- Fins a sisè (11-12 anys): Reproducció humana (procreació, embaràs i naixement) i pubertat.
- En acabar novè i desè (15 anys): Ampliació del tema de la reproducció humana i problemes sexuals de la joventut i d'altres àmbits (prostitució, homosexualitat...).
- Fins a tretzè (18 anys): Aprofundiment dels temes anteriors.

L'educació d'aquesta metodologia es fonamenta no exclusivament en l'exposició sinó també en el diàleg. S'ha d'assenyalar, també, que es permet desenvolupar els programes fora de l'horari escolar, amb caràcter optatiu pels alumnes, mitjançant especialistes externs a l'escola o els mateixos professors, ja que aquests han rebut la preparació adequada (mitjançant cursets, seminaris...).

1.3.3.- L'EDUCACIÓ SEXUAL ALS PAÏSOS BAIXOS

Als Països Baixos l'ensenyament privat i de caràcter religiós té un pes rellevant en el context quantitatiu del sistema escolar. S'ha de tenir en compte que les escoles, de manera individual, decidiran quelcom sobre aquest tema. Per tant, cal destacar que hi haurà una situació molt desigual segons el tipus d'escola. D'aquesta manera ens podem trobar amb centres escolar que integren la informació i la formació sexual en les diverses assignatures i d'altres que la reserven per impartir-la fora de l'horari escolar, per un "expert" extraordinari al centre. En tot cas, sovint, la biologia continua sent la matèria encarregada de distribuir els continguts de caràcter sexual.

Les associacions privades són les que han proposat, en la majoria de casos, els continguts i els objectius de la matèria. La formació del professorat es deixa en mans d'organismes provats o públics.

1.3.4.- L'EDUCACIÓ SEXUAL A BÈLGICA

La situació de Bèlgica sobre la regulació de l'educació sexual en el marc escolar es semblant a la dels Països Baixos. Compren d'una informació sexual molt bàsica que es troba en els programes de biologia, la qual cosa implica que el professor d'aquesta assignatura sigui l'encarregat de dur-la a terme. També hi ha escoles on la resta de professors donen un suport important aquesta temàtica en les seves matèries. El que s'ha de destacar és precisament el que es fa fora de l'àmbit escolar com: "L'École du mariage" on, per exemple, es realitzen conferències sobre els temes més problemàtics referents a l'àmbit sexual. A més aquestes associacions i escoles reben ajuda per part del Ministeri de Sanitat mitjançant publicacions i fulletons entre el seu públic o alumnat.

1.3.5.- L'EDUCACIÓ SEXUAL A DINAMARCA

Una de les dates destacades per la consolidació de l'educació sexual a Dinamarca va ser a l'any 1970 quan es va aprovar una llei en el Parlament danès on s'acordà implantar l'educació sexual com a matèria obligatòria en el marc del currículum escolar. Poc després, l'any 1971, la Comissió del Currículum per la "Folkeskole" publicà una "Guia de la Orientació Sexual a la Folkeskole" a petició del Ministeri d'Educació.

Les característiques més importants de la normativa per a desenvolupar l'educació sexual a les escoles són les següents: l'obligatorietat als centres de primària i secundària, el poder de les autoritats locals conjuntament amb les escoles per determinar els continguts més específics del currículum i el nombre d'hores. L'educació sexual no potser tractada fora de l'horari escolar sinó que ha de ser integrada en les assignatures clàssiques del currículum escolar...

S'ha de destacar que abans de l'any 1970 a moltes escoles es feien programes d'educació sexual per iniciativa pròpia del centre, tot i no ser realment considerades obligatòries fins l'1 d'agost de 1969.

1.3.6.- L'EDUCACIÓ SEXUAL A SUÈCIA

Suècia ha destacat sempre per ser un país força liberal i amb plantejaments molt progressistes en matèria sexual. Aquest fet condiciona, sens dubte, els programes, la metodologia, etc. d'educació sexual, i en general a tota la legislació.

Va ser l'any 1942 quan el govern ja recomanà que l'educació sexual fos inclosa en el currículum de les escoles primàries. Tres anys més tard, el 1945, es publicà un primer manual d'educació sexual per a professors a l'escola. El 1956 es torna editar un nou manual semblant a l'anterior; al mateix temps, es dictaminà que l'educació sexual fos considerada com a matèria obligatòria durant l'època d'escolarització.

El 1964 es creà la "Comissió Estatal sobre aspectes de les Relacions Personals i Sexuals en el marc de la Informació i Formació Pública" (U.S.S.U). Aquesta Comissió tenia com objectius redactar els continguts, objectiu d'informació, les millores sobre l'educació sexual. L'any 1976 es veié a llum amb el títol "La vida sexual a Suècia".

S'ha d'accentuar abans d'exposar els fonaments d'aquests informes que, caracteritza la situació de l'educació sexual a Suècia, que l'obligatorietat d'aquesta matèria engloba dels 7 als 19 anys i es impartida pels propis professors, introduint-la en les diferents assignatures (Ciències Naturals, Ciències Socials, etc.). L'ensenyament és mixt i en l'etapa preescolar la funció del mestre és la de contestar preguntes dels alumnes.

Les característiques més rellevants de l'informe de la U.S.S.U són les següents:

- Els continguts en general són donats abans que els alumnes hagin d'enfrontar-se a la situació descrita. Per exemple: la pubertat es dona entre el 10-11 anys; la masturbació als 10 anys; l'avortament espontani o provocat, els mètodes anticonceptius i les malalties de transmissió sexuals entre els 13-16 anys.

- Els temes són impartits, en general, amb una perspectiva liberal. Per exemple: la masturbació es tractada de manera natural i no nociva; l'homosexualitat com a pràctica sexual tan "normal" com l'heterosexualitat, sense cap tipus de condemna física, psíquica ni moral, entre d'altres.

- Es proposa una formació del professorat sobre aquest temes més completa en les institucions de tipus superiors.

- Es destaca, molt especialment, la importància que tenen les bones relacions entre home i dona per al desenvolupament de l'infant.

Seguidament; per aproximar millor la realitat d'aquests països, especialment de Suècia ja que és un dels més avançats en educació sexual, he cregut convenient realitzar una entrevista a Joana Santiváñez Pimentel, llicenciada en psicologia i que exerceix com a psicòloga clínica. Joana Santiváñez coneix la metodologia sueca en diferents aspectes socials i culturals i, per tant, ha esdevingut un testimoni representatiu.

B⁸: En primer lloc, em pot especificar d'on extreu la informació que m'aportarà, és a dir, quin tipus de relació hi estableix (d'àmbits professionals, culturals, personals...)?

J: El conocimiento que tengo de la sexualidad sueca viene dado por haber vivido ocho años en Göteborg. Durante esos años he tenido contacto con la población sueca a nivel personal, cultural y de la propia convivencia. A nivel profesional tuve contacto con adultos principalmente, pues ejercí como profesora; a nivel personal a través de vecinos y padres de familia por la escuela de mis hijas.

B: Ara que ja estem situats, coneix si s'imparteixen classes d'educació sexual a Suècia? I en altres països?

J: Sí, efectivamente los niños reciben educación sexual en Suecia, siempre adecuada a la edad. No es algo puntual, sino algo continuo a lo largo de los años. Pero he de decir que la educación sexual concebida en España, no tiene nada que ver con la concepción de la educación sexual en Suecia.

No conozco sino la educación impartida en Suecia, España y Perú, por tanto para mí es difícil saber si en otros países se imparte educación sexual como en Suecia. En cuanto a Suecia se puede comprender sólo si se entiende la escala de prioridades, que es muy distinta en cada país.

B: Per què s'imparteixen classes? Quina finalitat té aquesta matèria? La política del centre influeix o depèn de l'Estat?

J: La finalidad de la instrucción es informativa para evitar lo que para ellos es fundamental. Esto es, conocer las enfermedades de transmisión sexual y los anticonceptivos para evitar embarazos no deseados.

---

⁸ La "B" fa referència al nom de l'autora del treball, Belén Orti i la "J" pertany a la persona entrevistada, Joana Santiváñez.

Las políticas en materia educativa vienen dadas por el estado, y evolucionan o se van transformando en función de quienes ocupen los puestos correspondientes, como sucede en España.

B: *M'agradaria que aportés informació més específica, com: qui imparteix aquestes classes? A quines edats? Les classes són esporàdiques (una cada trimestre, mes, com assignatura...), etc.?*

J: La educación sexual está incluida dentro de las asignaturas escolares, siempre teniendo en cuenta la edad de los alumnos. Los profesores participan en estas clases, pero también cuentan con el equipo médico que crece muy cerca de los alumnos. Tienen una estrecha relación con las "sister", que es una enfermera con la que cuentan las escuelas, y evidentemente no es un contacto puntual, sino constante. He de explicar que los sistemas médicos desarrollan estrechos vínculos desde los primeros años de vida, y por consiguiente el ir al médico se convierte en una visita agradable a la que los niños acuden con mucho agrado, pues reciben pegatinas o "stickers" al finalizar la visita. Los centros médicos están adecuados, y se cuenta con espacios especiales para que los niños en las salas de espera cuenten con áreas de juego e incluso con refrescos o galletas para merendar. Con toda esta infraestructura se consigue que la relación médico-paciente sea muy especial y cercana. Gracias a ello, los niños ya tienen un vínculo instaurado, de tal manera que no hay ningún reparo cuando requieran ayuda, incluso sin que los padres estén presentes.

B: *Si les classes es realitzen a diverses edats, com es tracten les diferents temàtiques en cadascuna? I en general?*

J: Principalmente los suecos entienden que los alumnos han de manejar mucha información, y por ello lo que estiman conveniente es explicar (según la edad) y dotar a los alumnos de ello. Se ha de tener en cuenta que la naturalidad con que se toma la sexualidad es importante para comprender la mentalidad: no es tabú el cuerpo, y por ello por ejemplo el cuerpo desnudo no implica ningún tipo de violencia... y en consonancia con ello existen centros lúdicos en los que hombres y mujeres pueden desnudarse sin crear una situación incómoda, y no crean miradas indiscretas pues están habituados a ella, por tanto nadie se siente observado.

Se ha de tener en cuenta que TODOS los alumnos suelen comer en los comedores escolares, y esto crea vínculos cercanos debido a la convivencia. De tal

forma que alumnes i professors comen junts i això permet la proximitat. Les escoles són el 99% públiques i els nens són escolaritzats obligatòriament a partir dels 6 anys, encara que hi ha guarderies que acullen als nens des de que tenen 1 any. Però aquestes funcionen totalment diferents a Espanya. És necessari conèixer el funcionament de les institucions per comprendre com i per què es fan les coses d'aquesta manera peculiar.

B: Quins són els continguts de les matèries i quines són les limitacions en l'educació sexual a Suècia?

J: L'educació sexual sueca també és producte de la seva evolució històrica, i potser la manca fonamental és producte de la pròpia filosofia de vida. La limitació o deficiència està vinculada a la poca expressió dels sentiments. No està bé vist que algú expressi obertament els sentiments, amb el qual tenen grans dificultats en l'expressió emocional de tot, però primordialment la sexualitat, que implica alguna cosa més que un simple acte físic, ja que involucra al ser humà en la seva totalitat, d'aquí el gran mite de la fredor sueca, que se li deu en gran part a això.

2. ANNEX II: Ampliació pràctica

2.1.- MODELS ENQUESTES

A continuació presento els models d'enquestes (referents als adolescents i als adults) realitzades per dur a terme la part pràctica d'aquest treball de recerca.

2.1.1- MODEL ENQUESTA ADOLESCENTS

ENQUESTA SOBRE L'EDUCACIÓ SEXUAL I LA SEXUALITAT

Les respostes d'aquesta enquesta només aportaran informació al meu treball de recerca, per tant, és totalment anònima. Us agrairia que responguéssiu amb la major sinceritat possible.

Sexe: Femení Masculí

Edat:

Curs:

Escola: Pública Concertada

Lloc de residència:

1.- Què és per tu la teva sexualitat? Com la vius? La consideres important?

- És una font de plaer
- És una forma de llenguatge per expressar l'amor a la parella
- És una necessitat física
- És font de descobriment cap un mateix i l'altre persona
- Totes les anteriors
- Encara no m'he plantejat aquesta pregunta
- Altres: _____

2.- Amb qui parles dels teus dubtes, inquietuds i vivències sexuals?

- Pares
- Germans
- Amics/Noví/a
- Especialista (ginecòleg, professor/a, psicòleg...)
- No en parlo
- Altres: _____

2.1.-Amb quina freqüència?

- Habitualment (com un tema natural)
- Esporàdicament
- Solament quan sorgeixen dubtes
- Altres: _____

3.- A casa tracteu amb naturalitat els temes de sexualitat?

- Sí
- No

3.1.-Si no els tracteu, per què creus que passa?

- Vergonya
- Desconfiança
- Por
- Altres: _____

4.- Mantens relacions sexuals completes?

- Sí
- No

4.1.- Quants anys tenies en la teva primera relació sexual amb penetració?

5.- Mantens relacions sexuals incompletes?

- Sí
 No

5.1.- A quina edat vas començar?**6.- Has hagut de recórrer a l'avortament, a la píndola del dia després o qualsevol altre mètode?**

- Sí
 No

6.1.- En el cas que hagi contestat "sí". Respon:

- No vam prendre mesures anticonceptives.
 Se'ns va trencar el preservatiu, i no vam preocupar-nos de les conseqüències.
 Se'ns va trencar el preservatiu.
 Altres: _____

7.- Creus que tens suficients coneixements sobre sexualitat? (mètodes anticonceptius, prevencions, disfuncions sexuals...)

- Dolent
 Regular
 Bo

8.- Trobaries correcte i didàctic que s'impartissin classes i/o xerrades sobre educació sexual als centres educatius?

- Sí
 No

8.1.- Per què?

- Perquè és convenient
 Per a tractar la sexualitat com un tema natural, sense tabús.
 Perquè no es un tema per tractar a les aules
 Altres: _____

Coneixements sexuals:

1.- Una dona pot quedar-se embarassada si manté relacions sexuals durant la menstruació?

- Sí   No   No ho sé

2.- Una dona pot quedar-se embarassada si l'home té una ejaculació externa sense haver utilitzat el preservatiu, conegut com "la marxa enrere"?

Sí No No ho sé

3.- Quan s'ha de posar el preservatiu?

Abans de la penetració Durant el coit Abans d'ejacular

4.- Tots els mètodes anticonceptius (preservatius, diafragma, pegats...) prevenen les malalties de transmissió sexual?

Sí No No ho sé

5.- Si no hi ha ejaculació, es poden transmetre les infeccions de transmissió sexual?

Sí No No ho sé

6.- La utilització de dos preservatius pot donar més seguretat que la d'un?

Sí No No ho sé

7.- A quina edat es comença a desenvolupar el descobriment de la pròpia sexualitat?

De 0 a 2 anys De 6 a 12 anys De 12 a 18 anys

Moltes gràcies per la teva col·laboració.

2.1.2.- MODEL ENQUESTA ADULTS

ENQUESTA SOBRE L'EDUCACIÓ SEXUAL I LA SEXUALITAT

Les respostes d'aquesta enquesta només aportaran informació al meu treball de recerca, per tant, és totalment anònima. Us agrairia que responguéssiu amb la major sinceritat possible.

Sexe: Femení Masculí

Edat:

Fills/es: 1 2 3 4 5 Cap **Edat:**

1.- Què és per tu la teva sexualitat? Com la vius? Quin paper representa en la teva vida?

- És una font de plaer
- És una forma de llenguatge per expressar l'amor a la parella
- És una necessitat física
- És una obligació matrimonial
- Totes les anteriors
- Altres: _____

2.- En quina mesura creus que afecta l'edat al sexe?

- Bastant
- Regular
- No afecta
- Altres: _____

2.1.- Creus que es degut algun fet en concret?

- Salut
- Falta d'interès
- Falta de temps
- Monotonia
- Totes les anteriors
- Altres: _____

3.- Parles o has parlat amb els teus fills/es sobre sexualitat (els seus dubtes, inquietuds, relacions...)

- Sí
- No

3.1.- Si ho fas o ho has fet, amb quina freqüència?

- Habitualment (com un tema natural)
- Esporàdicament
- Solament quan sorgeixen dubtes
- Altres: _____

3.2.- Si no ho fas, per què creus que passa?

- Vergonya
- Desconfiança
- Por
- Altres: _____

4.- Trobaries correcte i didàctic que s'impartissin classes i/o xerrades sobre educació sexual als centres educatius?

- Sí
 No

4.1.- Per què?

- Perquè és convenient
 Per tractar la sexualitat com un tema natural, sense tabús.
 Perquè no es un tema per tractar a les aules
 Altres: _____

Moltes gràcies per la teva col·laboració.

2.2.- AMPLIACIÓ ANÀLISI ENQUESTES

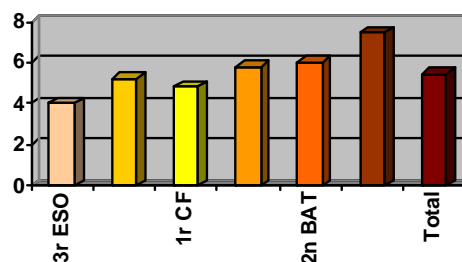
2.2.1.- ANÀLISI ENQUESTA ADOLESCENTS PER RELACIONS

En aquest apartat analitzaré les enquestes mitjançant relacions que he fet entre les diverses preguntes. D'aquesta manera, podré aprofundir els resultats i extreure informació més concreta sobre les qüestions que es plantegen.

1.- Informe de la mitjana segons la relació entre la qualificació dels coneixements sexuals i el curs⁹:

Informe		
Qualificació coneixements		
Curs	Mitjana	N
3r ESO	4,03	93
4r ESO	5,25	97
1r CF	4,83	13
1r BAT	5,81	114
2n BAT	6,03	101
1r carrera	7,47	34
Total	5,47	452

Mitjana Qualificació coneixements - Curs

Gràfic i taula 1: Relació Qualificació – Curs

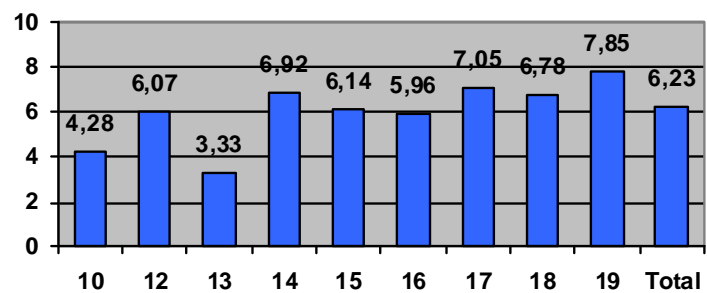
⁹ Per una informació més detallada dels resultats: *Vid.* Annex II, p. 28.

En aquesta taula i gràfica podem observar la mitjana segons la relació entre la qualificació dels coneixements sexuals i el curs (3r ESO, 4t ESO, 1r Cicle Formatiu, 1r BAT, 2n BAT, 1r de carrera i el total).

Podem concloure que els coneixements sexuals (qualificació) va augmentant a mesura que la formació educativa és superior. Malgrat que presenta un davallada durant el 1r Cicle Formatiu respecte el increment general, no podem extrapolar sobre el fet ja que el nombre d'enquestats d'aquest curs és molt reduït (concretament 13 alumnes). La qualificació mitjana global de la relació entre la qualificació i els curs és situa en un 5'47 de puntuació.

2.- Mitjana de la relació entre qualificació dels coneixements sexuals i l'edat en la que es comencen a mantenir relacions sexuals completes:

Informe			
Qualificació coneixements			
Relacions sexuals completes	Edat	Mitjana	N
Sí	10	4,28	1
	12	6,07	4
	13	3,33	6
	14	6,92	26
	15	6,14	56
	16	5,96	45
	17	7,05	16
	18	6,78	4
	19	7,85	2
	Total		6,23

Gràfic i taula 2: Relació Qualificació - Edat relacions sexuals completes

En aquest gràfic i taula podem observar la mitjana segons la relació entre els coneixements sexuals i l'edat amb la que es comencen a mantenir relacions sexuals completes.

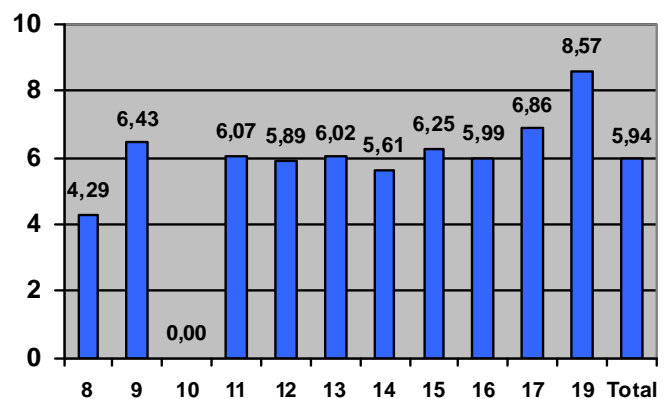
Podem concloure que els coneixements sexuals (qualificació) van augmentant a mesura que l'edat amb la que es comencen a mantenir relacions sexuals completes s'eleva. Si analitzem els dos extrems s'observa clarament aquest increment. Els adolescents de 10, 12 i 13 anys tenen una mitjana de 4.28, 6.07 i 3.33, respectivament, en canvi, els adolescents de 17, 18 i 19 anys tenen una mitjana més elevada, de: 7.05, 6.78 i 7.85, respectivament. La qualificació mitjana global de la

relació entre la qualificació i l'edat en la que es comencen a mantenir les primeres relacions sexuals completes és situa en un 6,23 de puntuació.

És interessant fixar-se en l'edat mitjana, amb la qual els adolescents comencen a mantenir relacions sexuals completes, els 15 anys, ja que la seva qualificació mitjana no es precisament elevada, es situa al 6,14.

3.- Mitjana de la relació entre qualificació dels coneixements sexuals i l'edat en la que es comencen a mantenir relacions sexuals incompletes:

Informe			
Qualificació coneixements			
Relacions sexuals incompletes	Edat	Mitjana	N
Sí	8	4,2857	3
	9	6,4286	2
	10	0	1
	11	6,0714	4
	12	5,8857	25
	13	6,0204	28
	14	5,614	57
	15	6,25	72
	16	5,9908	31
	17	6,8571	5
	19	8,5714	1
Total		5,9441	230

Gràfic i taula 3: Relació Qualificació - Edat relacions sexuals incompletes

En aquest gràfic i taula podem observar la mitjana segons la relació entre els coneixements sexuals i l'edat amb la que es comencen a mantenir relacions sexuals incompletes.

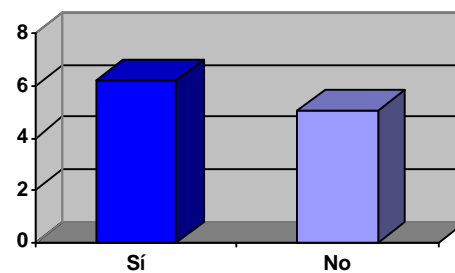
Podem concloure que els coneixements sexuals (qualificació) va patint augments i davallades a mesura que l'edat amb la que es comencen a mantenir relacions sexuals incompletes s'eleva. Tot i que, si analitzem els dos extrems s'observa un augment notable. Els adolescents de 8,9 i 10 anys tenen una mitjana de 4.28, 6.42 i 0, respectivament, en canvi, els adolescents de 16, 17 i 19 anys tenen una mitjana més elevada, de: 5,99, 6.85 i 8.57, respectivament. La qualificació mitjana global de la

relació entre la qualificació i l'edat en la que es comencen a mantenir les primeres relacions sexuals incompletes és situa en un 5,9 de puntuació¹⁰.

És interessant fixar-se en l'edat mitjana, amb la qual els adolescents comencen a mantenir relacions sexuals completes, els 15 anys, ja que la seva qualificació mitjana no es precisament elevada, es situa al 6,25.

4.- Mitjana de la relació entre qualificació dels coneixements sexuals i si mantenen o no relacions sexuals complertes:¹¹

Informe		
Qualificació coneixements		
Relacions sexuals completes	Mitjana	N
Sí	6,2108	164
No	5,0749	286
Total	5,4889	450

Gràfic i taula 4: Relació Qualificació - Relacions sexuals completes

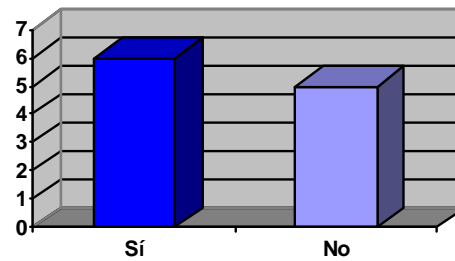
En aquest gràfic i taula podem observar la qualificació mitjana segons si es mantenen o no relacions sexuals completes. Podem concloure que la mitjana és més elevada per aquells adolescents que mantenen relacions sexuals completes amb un 6,21. En canvi per aquells adolescents que encara no n'han mantingut la mitjana disminueix fins 5,07. La qualificació mitjana global de la relació entre la qualificació i si es mantenen o no relacions sexuals completes és situa en un 5,48 de puntuació.

¹⁰ S'ha de destacar que la qualificació mitjana amb la que es comencen a mantenir relacions sexuals completes és més elevada (6,23) que la qualificació mitjana amb la qual es comencen a mantenir relacions sexuals incompletes (5,9).

¹¹ *Vid.* Annex II, p. 29, per una informació més detalla sobre la relació entre la qualificació i si mantenen o no relacions sexuals completes.

5.- Mitjana de la relació entre qualificació dels coneixements sexuals i si mantenen o no relacions sexuals incompletes:¹²

Informe		
Qualificació coneixements		
Relacions sexuals incompletes	Mitjana	N
Sí	5,9411	233
No	5,0033	217
Total	5,4889	450

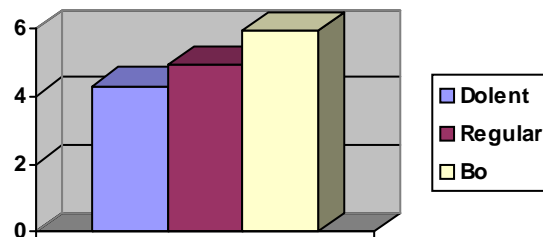

Gràfic i taula 5: Relació Qualificació - Relacions sexuals incompletes

En aquest gràfic i taula podem observar la qualificació mitjana segons si es mantenen o no relacions sexuals incompletes. Podem concloure que la mitjana és una mica més elevada per aquells adolescents que mantenen relacions sexuals incompletes amb un 5,94. En canvi per aquells adolescents que encara no n'han mantingut la mitjana disminueix fins 5,00. La qualificació mitjana global de la relació entre la qualificació i si es mantenen o no relacions sexuals incompletes és situa en un 5,48 de puntuació.

6.- Mitjana de la relació entre la qualificació dels coneixements sexuals i la qualificació personal:¹³

Informe		
Qualificació coneixements		
Coneixements sobre sexualitat	Mitjana	N
Dolent	4,2857	12
Regular	4,9274	187
Bo	5,9401	253
Total	5,4772	452

Gràfic i taula 6: Relació Qualificació – Qualificació personal

En aquest gràfic i taula podem observar la relació segons la qualificació mitjana i la qualificació personal (pregunta 7 de l'enquesta d'adolescents). Podem observar que

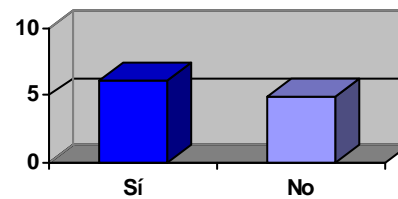
¹² Vid. Annex II, p. 29-30, per una informació més detallada sobre la relació entre la qualificació i si mantenen o no relacions sexuals incompletes.

¹³ Vid. Annex, p. 30-31, per una informació més detallada sobre la relació entre la qualificació i la qualificació personal.

aquells adolescents que consideren que els seus coneixements són "dolents" tenen una qualificació mitjana de 4.29. Aquells que la consideren "regular" tenen una qualificació mitjana de 4.92 i finalment aquells que els consideren "bons" tenen una mitjana de 5,94. La qualificació mitjana global de la relació entre la qualificació i la qualificació personal és situa en un 5,47 de puntuació.

7.- Mitjana de la relació entre la qualificació dels coneixements sexuals i si parlen o no de temes relacionats amb la sexualitat a casa:¹⁴

Informe		
Qualificació coneixements		
A casa tracteu amb naturalitat els temes de sexualitat?	Mitjana	N
Si	6,0934	211
No	4,9378	241
Total	5,4772	452

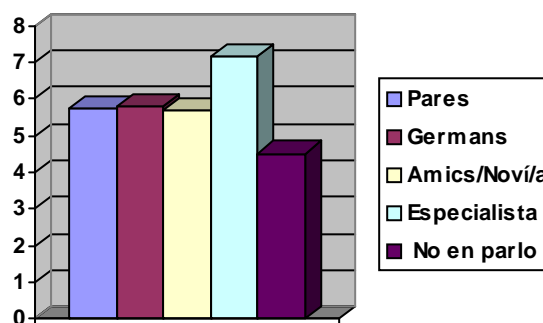
Gràfic i taula 7: Relació Qualificació – Parlar de sexualitat a casa

En aquest gràfic i taula podem observar la qualificació mitjana segons si parlen o no de temes relacionats amb la sexualitat en àmbit familiar. Podem concloure que la mitjana és més elevada per aquells adolescents que si tracten aquests temes, situant-se al 6,09. En canvi per aquells adolescents que no tracten aquests temes en àmbit familiar i tenen altres fonts, com els amics, la seva mitjana disminueix fins al 4,93. La qualificació mitjana global de la relació entre la qualificació i si parlen o no de temes relacionats amb la sexualitat a casa és situa en un 5,47 de puntuació.

¹⁴ Vid. Annex, p. 31-32, per una informació més detalla sobre la relació entre la qualificació i la si parlen o no de temes relacionats amb la sexualitat a casa.

8.- Mitjana de la relació entre la qualificació dels coneixements sexuals i amb qui parlen de temes relacionats amb la sexualitat:¹⁵

Qualificació coneixements * Amb qui parles dels teus dubtes, inquietuds i vivències sexuals?		
Qualificació coneixements		
	Mitjana	N
Pares	5,744	96
Germans	5,7823	3
Amics/Novi/a	5,6751	365
Especialista	7,1429	21
No en parlo	4,519	49

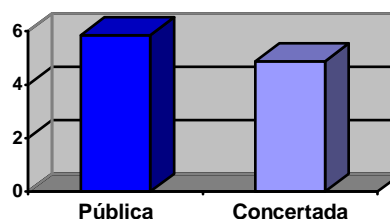

Gràfic i taula 8: Relació Qualificació – Amb qui parles de sexualitat

En aquest gràfic i taula podem observar la qualificació mitjana segons amb qui parlen els adolescents dels seus dubtes, inquietuds i vivències relacionats amb la sexualitat. Podem concloure clarament que la qualificació mitjana més representativa és situa amb un 7'14 i correspon aquells adolescents que parlen de temes relacionats amb la sexualitat amb un "especialista" (psicòleg, ginecòleg...), en canvi, tots aquells adolescents que parlen amb els seus "pares", "amics" o "germans" la seva mitjana disminueix, situant-se al 5'7. Per últim, la qualificació mitjana més baixa és situa al 4'5, per aquells adolescent que "no en parlen".

9.- Mitjana de la relació entre qualificació dels coneixements sexuals i el centre educatiu que pertanyen:¹⁶

Informe		
Qualificació coneixements		
Escola	Mitjana	N
Pública	5,8582	278
Concertada	4,8686	174
Total	5,4772	452

Gràfic i taula 9: Relació Qualificació – Centre educatiu

¹⁵ Vid. Annex, p. 32-33, per una informació més detalla sobre la relació entre la qualificació i amb qui parlen dels temes relacionats amb la sexualitat.

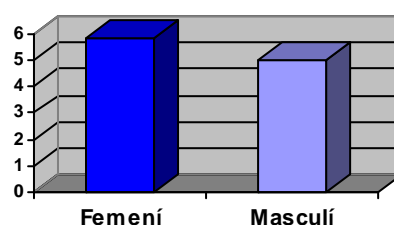
¹⁶ Vid. Annex, p. 33, per una informació més detalla sobre la relació entre la qualificació i el centre educatiu que es pertany.

En aquest gràfic i taula podem observar la relació entre la qualificació mitjana dels coneixements amb el centre educatiu el qual pertanyen els adolescents. Podem concloure que els adolescents que estudien en centre públics (IES Domènech i Montaner, IES Baix Camp i la Facultat de Medicina de la Universitat Rovira i Virgili de Reus) tenen una qualificació mitjana més elevada, de 5'8, respecte aquells adolescents que realitzen els seus estudis en centres concertats¹⁷ (La Salle Reus) tenen una mitjana de qualificació de 4,87. La qualificació mitjana global de la relació entre la qualificació i el centre educatiu al qual es pertany és situa en un 5,47 de puntuació.

10.- Mitjana de la relació entre qualificació dels coneixements sexuals i el sexe:¹⁸

Informe		
Qualificació coneixements		
Sexe	Mitjana	N
Femení	5,838	254
Masculí	5,0144	198
Total	5,4772	452

Gràfic i taula 10: Relació Qualificació – Sexe

En aquest gràfic i taula podem observar la relació entre la qualificació mitjana dels coneixements sexuals amb el sexe. Podem concloure que els adolescents femenins (noies) tenen una mitjana més elevada, 5'83, respecte aquells adolescents masculins (nois) que tenen una qualificació mitjana de 5'01. La qualificació mitjana global de la relació entre la qualificació i el sexe és situa en un 5,47 de puntuació.

2.2.2.- ANÀLISI ENQUESTA ADULTS PER RELACIONS

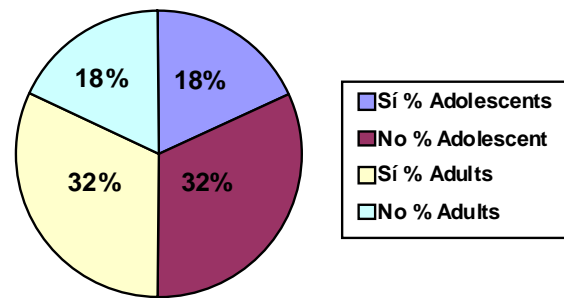
En aquest apartat analitzaré les enquestes mitjançant relacions que he fet entre les diverses preguntes comunes de l'enquesta realitzada als adolescents i als adults. D'aquesta manera, podré aprofundir els resultats i extreure informació més concreta sobre el resultat de les respostes segons la situació de cada grup.

¹⁷ S'ha d'especificar que La Salle Reus és concertada a nivell d'ESO i , en canvi, el Batxillerat és privat.

¹⁸ Vid. Annex, p. 34, per una informació més detalla sobre la relació entre la qualificació i el sexe.

11.- Relació adults i adolescents 1:

Parles a casa sobre temes que engloben la sexualitat?		
	% Adolescents	% Adults
Sí	36,5	63,8
No	63,5	36,2
Total	100	100

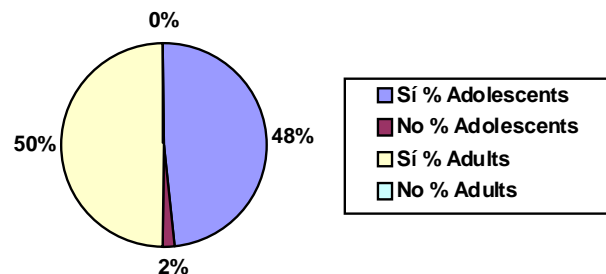

Gràfic i taula 11: Relació adults i adolescents 1

En aquest gràfic¹⁹ i taula podem observar la relació entre adults i adolescents al respondre a la pregunta: "Parles a casa sobre temes que engloben la sexualitat?". Es curiosa la resposta obtinguda, ja que, els adolescents han respost amb un 36,5% que "Sí", en canvi, el percentatge dels adults ha resultat molt més elevat, situant-se amb un 63,8%. El mateix ha ocorregut amb la resposta negativa on els adolescents han respòs amb un 63,5% que "No" i els adults amb un 36,2%. Per tant, podem observar que els punts de vista sobre aquest aspecte són contraris entre els dos grups.

12.- Relació adults i adolescents 2:

Trobaries correcte i didàctic que s'impartissin classes i/o xerrades sobre educació sexual als centres educatius?		
	% Adolescents	% Adults
Sí	96	100
No	4	0
Total	100	100

Gràfic i taula 12: Relació adults i adolescents 2

En aquest gràfic²⁰ i taula podem observar la relació entre adults i adolescents al respondre a la pregunta: "Trobaries correcte i didàctic que s'impartissin classes i/o xerrades sobre educació sexual als centres educatius?". Podem observar que els resultats obtinguts per part dels dos grups han estat afirmatius. Els adolescents han respòs "Sí" amb un 96% i els adults amb un 100%, en canvi, els adolescents han respòs "No" amb un 4%. Per tant, podem concloure que tant els adults com els adolescents estarien d'acord amb una possible educació sexuals als centres educatius.

¹⁹ Els percentatges d'aquest gràfic han estat passats a escala de 100.

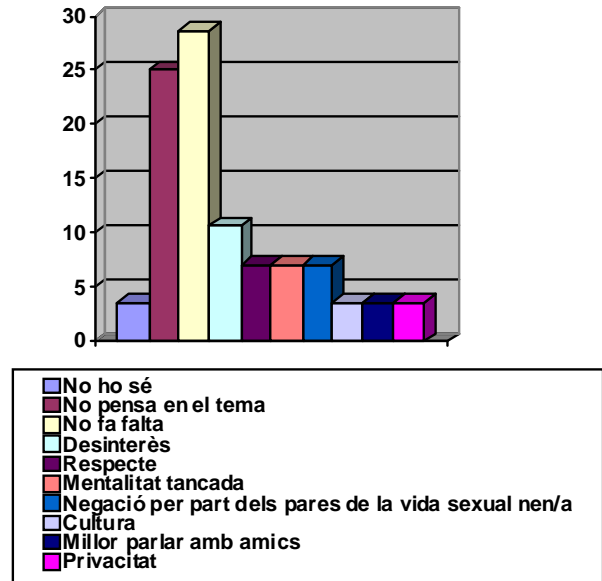
²⁰ *Idem.*

2.2.3.- AMPLIACIÓ ANÀLISI ENQUESTES ADOLESCENTS

A continuació, presento una informació més específica sobre l'anàlisi de les enquestes dels adolescents:

13.- Detall de la resposta "Altres" de la pregunta 3.1.:

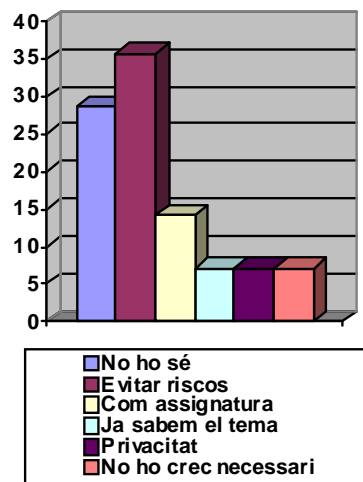
Si no els tracteu, per què creus que passa? Altres		
	Freqüència	%
No ho sé	1	3,6
No pensa en el tema	7	25
No fa falta	8	28,6
Desinterès	3	10,7
Respecte	2	7,1
Mentalitat tancada	2	7,1
Negació per part dels pares de la vida sexual nen/a	2	7,1
Cultura	1	3,6
Millor parlar amb amics	1	3,6
Privacitat	1	3,6
Total	28	100

Gràfic i taula 13: Detall "Altres" pregunta 3.1.

14.- Detall de la resposta "Altres" de la pregunta 8.1.:

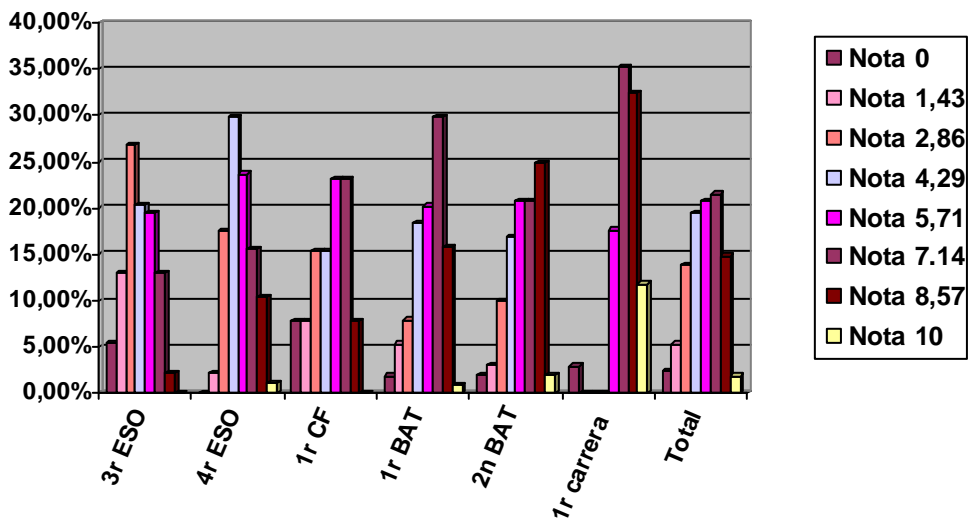
Per què trobaries correcte i didàctic que s'impartissin classes i/o xerrades sobre educació sexual als centres educatius: Altres	Freqüència	%	% acumulat
No ho sé	4	28,6	28,6
Evitar riscos	5	35,7	64,3
Com assignatura	2	14,3	78,6
Ja sabem el tema	1	7,1	85,7
Privacitat	1	7,1	92,9
No ho crec necessari	1	7,1	100,0
Total	14	100,0	

Gràfic i taula 14: Detall "Altres" pregunta 8.1.

15.- Detall de l'informe de la relació entre la qualificació dels coneixements sexuals i el curs:

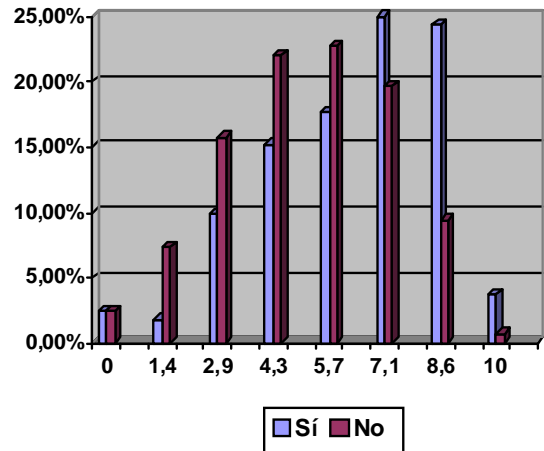
		Relació Qualificació coneixements - Curs							
		Curs							
	Nota	3r ESO	4r ESO	1r CF	1r BAT	2n BAT	1r carrera	Total	
Qualificació coneixements	0	5	0	1	2	2	1	11	
	% dins del curs	5,40%	0,00%	7,70%	1,80%	2,00%	2,90%	2,40%	
	1,43	12	2	1	6	3	0	24	
	% dins del curs	12,90%	2,10%	7,70%	5,30%	3,00%	0,00%	5,30%	
	2,86	25	17	2	9	10	0	63	
	% dins del curs	26,90%	17,50%	15,40%	7,90%	9,90%	0,00%	13,90%	
	4,29	19	29	2	21	17	0	88	
	% dins del curs	20,40%	29,90%	15,40%	18,40%	16,80%	0,00%	19,50%	
	5,71	18	23	3	23	21	6	94	
	% dins del curs	19,40%	23,70%	23,10%	20,20%	20,80%	17,60%	20,80%	
	7,14	12	15	3	34	21	12	97	
	% dins del curs	12,90%	15,50%	23,10%	29,80%	20,80%	35,30%	21,50%	
	8,57	2	10	1	18	25	11	67	
	% dins del curs	2,20%	10,30%	7,70%	15,80%	24,80%	32,40%	14,80%	
10	0	1	0	1	2	4	8		
% dins del curs	0,00%	1,00%	0,00%	0,90%	2,00%	11,80%	1,80%		
Total Alumnes Curs		93	97	13	114	101	34	452	

Gràfic i taula 15: Detall Relació Qualificació - Curs

16.- Detall de l'informe de la relació entre la qualificació dels coneixements sexuals i si es mantenen o no relacions sexuals completes:

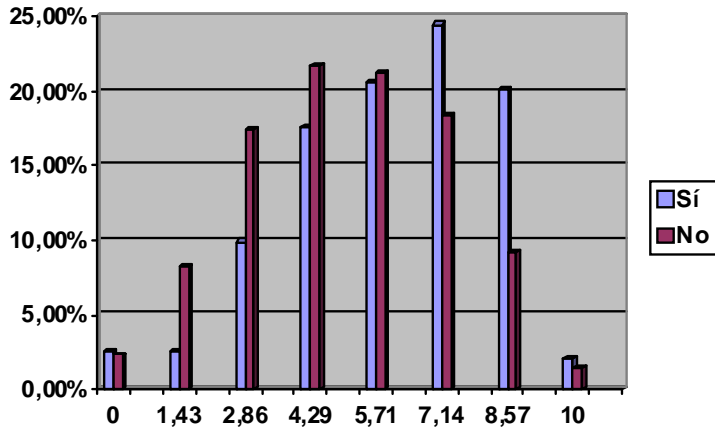
Relació Qualificació coneixements * Mantens relacions sexuals completes?				
Mantens relacions sexuals completes?				
	Nota	Sí	No	Total
Qualificació coneixements	0	4	7	11
	%	2,40%	2,40%	2,40%
	1,4	3	21	24
	%	1,80%	7,30%	5,30%
	2,9	16	45	61
	%	9,80%	15,70%	13,60%
	4,3	25	63	88
	%	15,20%	22,00%	19,60%
	5,7	29	65	94
	%	17,70%	22,70%	20,90%
7,1	41	56	97	
%	25,00%	19,60%	21,60%	
8,6	40	27	67	
%	24,40%	9,40%	14,90%	
10	6	2	8	
%	3,70%	0,70%	1,80%	
Total		164	286	450
%		100,00%	100,00%	100,00%

Gràfic i taula 16: Detall Relació Qualificació – Relacions sexuals completes

17.- Detall de l'informe de la relació entre la qualificació dels coneixements sexuals i si es mantenen o no relacions sexuals incompletes:

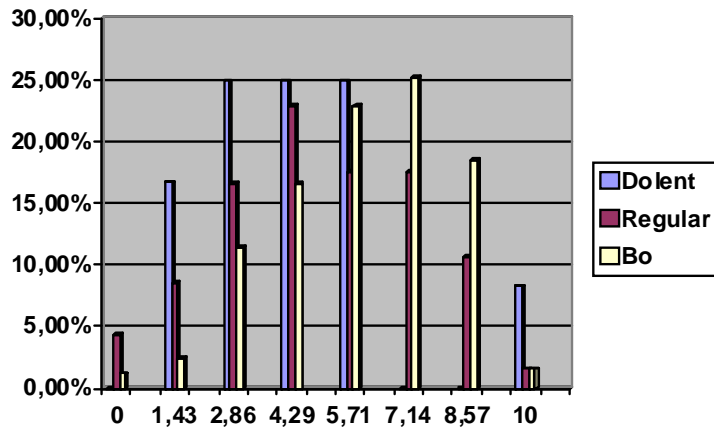
Relació Qualificació coneixements * Mantens relacions sexuals incompletes?				
Mantens relacions sexuals incompletes?				
	Nota	Sí	No	Total
Qualificació coneixements	0	6	5	11
	%	2,60%	2,30%	2,40%
	1,43	6	18	24
	%	2,60%	8,30%	5,30%
	2,86	23	38	61
	%	9,90%	17,50%	13,60%
	4,29	41	47	88
	%	17,60%	21,70%	19,60%
	5,71	48	46	94
	%	20,60%	21,20%	20,90%
7,14	57	40	97	
%	24,50%	18,40%	21,60%	
8,57	47	20	67	
%	20,20%	9,20%	14,90%	
10	5	3	8	
%	2,10%	1,40%	1,80%	
Total		233	217	450
%		100,00%	100,00%	100,00%

Gràfic i taula 5: Detall Relació Qualificació – Relacions sexuals incompletes

6.- Detall de l'informe de la relació entre la qualificació dels coneixements sexuals i la qualificació personal:

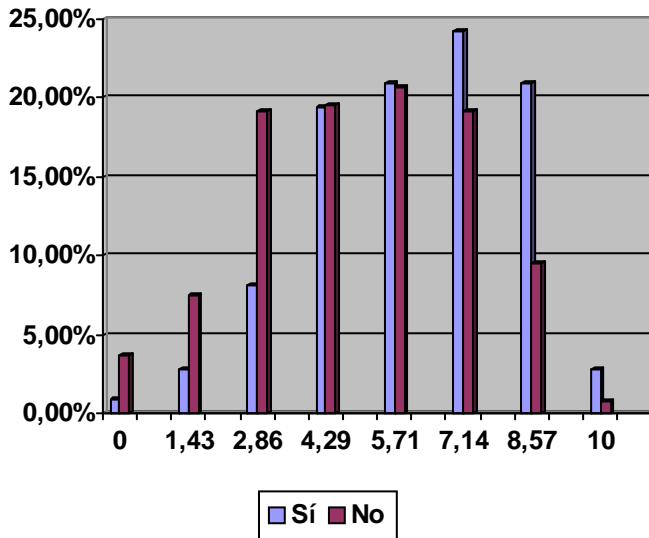
Relació Qualificació coneixements * Creus que tens suficients coneixements sobre sexualitat? (mètodes anticonceptius, prevencions, disfuncions sexuals...)					
		Qualificació personal			
		Dolent	Regular	Bo	Total
Qualificació coneixements	0	0	8	3	11
	%	0,00%	4,30%	1,20%	2,40%
	1,43	2	16	6	24
	%	16,70%	8,60%	2,40%	5,30%
	2,86	3	31	29	63
	%	25,00%	16,60%	11,50%	13,90%
	4,29	3	43	42	88
	%	25,00%	23,00%	16,60%	19,50%
	5,71	3	33	58	94
%	25,00%	17,60%	22,90%	20,80%	
7,14	0	33	64	97	
%	0,00%	17,60%	25,30%	21,50%	
8,57	0	20	47	67	
%	0,00%	10,70%	18,60%	14,80%	
10	1	3	4	8	
%	8,30%	1,60%	1,60%	1,80%	
Total		12	187	253	452
%		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Gràfic i taula 5: Detall Relació Qualificació – Qualificació personal

7.- Detall de l'informe de la relació entre la qualificació dels coneixements sexuals i si parlen o no de temes relacionats amb la sexualitat a casa:

Relació Qualificació coneixements * A casa tracteu amb naturalitat els temes de sexualitat?					
		A casa tracteu amb naturalitat els temes de sexualitat?			
		Nota	Sí	No	Total
Qualificació coneixements	%	0	2	9	11
			0,90%	3,70%	2,40%
	%	1,43	6	18	24
			2,80%	7,50%	5,30%
	%	2,86	17	46	63
			8,10%	19,10%	13,90%
	%	4,29	41	47	88
			19,40%	19,50%	19,50%
	%	5,71	44	50	94
			20,90%	20,70%	20,80%
%	7,14	51	46	97	
		24,20%	19,10%	21,50%	
%	8,57	44	23	67	
		20,90%	9,50%	14,80%	
%	10	6	2	8	
		2,80%	0,80%	1,80%	
Total			211	241	452
%			100,00%	100,00%	100,00%

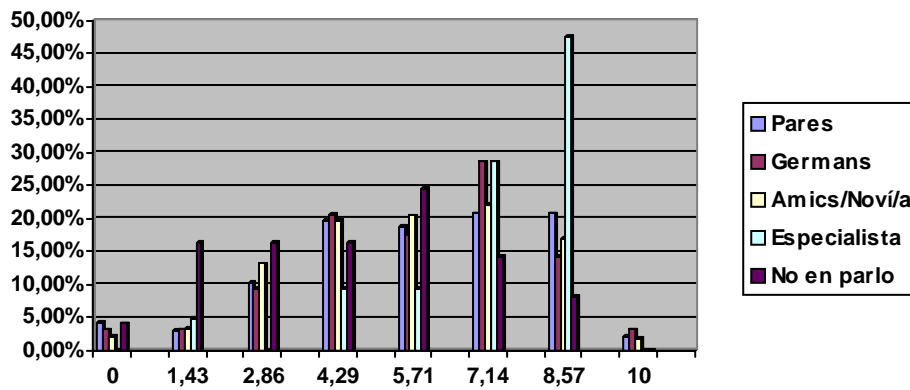

Gràfic i taula 7: Detall Relació Qualificació – Parlar de sexualitat a casa

8.- Detall de l'informe de la relació entre la qualificació dels coneixements sexuals i amb qui parlen dels temes relacionats amb la sexualitat:

Relació Qualificació coneixements - Amb qui parles dels teus dubtes, inquietuds i vivències sexuals?							
		Nota	Pares	Germans	Amics/Noví/a	Especialista	No en parlo
			0	4	2	8	0
	%		4,20%	3,20%	2,20%	0%	4,10%
Qualificació coneixements		1,43	3	2	12	1	8
	%		3,10%	3,20%	3,30%	4,80%	16,30%
		2,86	10	6	48	0	8
	%		10,40%	9,50%	13,20%	0%	16,30%
		4,29	19	13	72	2	8
	%		19,80%	20,60%	19,70%	9,50%	16,30%
		5,71	18	11	75	2	12
	%		18,80%	17,50%	20,50%	9,50%	24,50%
	7,14	20	18	81	6	7	
%		20,80%	28,60%	22,20%	28,60%	14,30%	
	8,57	20	9	62	10	4	
%		20,80%	14,30%	17,00%	47,60%	8,20%	
	10	2	2	7	0	0	
%		2,10%	3,20%	1,90%	0%	0%	
Total			96	63	365	21	49
%			100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

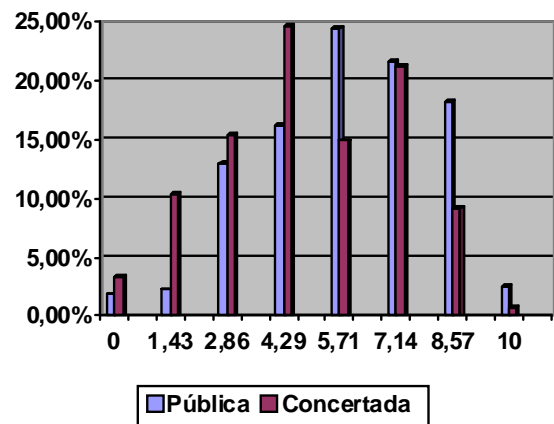

Gràfic i taula 8: Detall Relació Qualificació – Amb qui parles de sexualitat

9.- Detall de l'informe de la relació entre la qualificació dels coneixements sexuals i el centre educatiu que pertanyen:

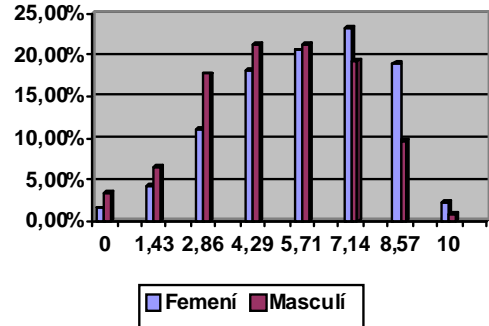
Relació Qualificació coneixements * Centre educatiu				
	Nota	Escola		Total
		Pública	Concertada	
	0	5	6	11
%		1,80%	3,40%	2,40%
	1,43	6	18	24
%		2,20%	10,30%	5,30%
	2,86	36	27	63
%		12,90%	15,50%	13,90%
	4,29	45	43	88
%		16,20%	24,70%	19,50%
	5,71	68	26	94
%		24,50%	14,90%	20,80%
	7,14	60	37	97
%		21,60%	21,30%	21,50%
	8,57	51	16	67
%		18,30%	9,20%	14,80%
	10	7	1	8
%		2,50%	0,60%	1,80%
Total		278	174	452
%		100,00%	100,00%	100,00%

Gràfic i taula 9: Detall Relació Qualificació – Centre educatiu

10.- Detall de l'informe de la relació entre la qualificació dels coneixements sexuals i el sexe:

Relació Qualificació coneixements * Sexe				
	Nota	Sexe		Total
		Femení	Masculí	
Qualificació coneixements	0	4	7	11
	%	1,60%	3,50%	2,40%
	1,43	11	13	24
	%	4,30%	6,60%	5,30%
	2,86	28	35	63
	%	11,00%	17,70%	13,90%
	4,29	46	42	88
	%	18,10%	21,20%	19,50%
	5,71	52	42	94
	%	20,50%	21,20%	20,80%
7,14	59	38	97	
%	23,20%	19,20%	21,50%	
8,57	48	19	67	
%	18,90%	9,60%	14,80%	
10	6	2	8	
%	2,40%	1,00%	1,80%	
Total		254	198	452
%		100,00%	100,00%	100,00%

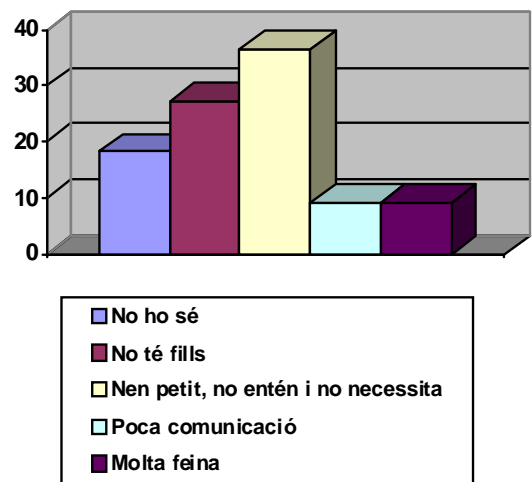
Gràfic i taula 10: Detall Relació Qualificació – Sexe

2.2.4.- AMPLIACIÓ ANÀLISI ENQUESTES ADULTS

A continuació, presento una informació més específica sobre l'anàlisi de les enquestes dels adults:

11.- Detall del resultat de la pregunta 3.2.:

Si no parles o has parlat amb els teus fills/es sobre sexualitat, per què creus que passa?			
		Freqüència	%
Altres	No ho sé	2	18,2
	No té fills	3	27,3
	Nen petit, no entén i no necessita	4	36,4
	Poca comunicació	1	9,1
	Molta feina	1	9,1
	Total	11	100,0
	No contestat	56	
Total		67	

Gràfic i taula 11: Detall Resultat pregunta 3.2.